

ДНЕВНИКЪТЪ

(стенографически)

на

ХІІ^{то} Обикновено Народно Събрание

(първа редовна сесия).

XXXIX заседание, четвъртъкъ, 5 декемврий 1902 г.

(Отворено въ 3 ч. послѣ пладнѣ похъ прѣдседателството на прѣдседателя г. Д. Цанковъ.)

Прѣдседателъ: (Звъни.) Г-нъ секретарь да прочете списъка на г. г. прѣдставителѣ.

Секретарь Д. Филовъ: (Прочита списъка. Отсѣдствуватъ г. г. прѣдставителѣ: Т. Балабановъ, С. С. Бобчевъ, П. Вѣчваровъ, Г. Василевъ, Д-ръ Г. Гаговъ, Д-ръ Н. Геннадиевъ, Д. Дяковъ, Д. Икономидисъ, А. Каназирски, П. Каравеловъ, Г. Кърджиевъ, М. Милевъ, Т. Михайловъ, В. Поповъ, Вен. Поповъ, Я. Сакъзовъ, В. Стаменовъ, Т. Теодоровъ, Х. Тоневъ, Д. Тончевъ, Д. Христовъ, М. Хюсеиновъ и П. Чаушовъ.)

Прѣдседателъ: Отъ 188 народни прѣдставители отсѣдствуватъ 23; има законното число, слѣдователно, заседанието се отвара.

Утрѣ, 6 декемврий, е св. Никола и знаете, че този празникъ е именниятъ день на Негово Императорско Величество Рускиятъ Императоръ Николай II. Азъ вѣрвамъ, че Народното Събрание нѣма да ми откаже да поздравя Руския Императоръ съ именния му день и въ тоя случай да му благодаря отъ Народното Събрание за великодушното, което показва отъ нѣколко врѣме насамъ, особено за подобрене участьта на Македония, а сжщо и за великодушната помощъ, която вчера чухме че далъ за бѣжанцитѣ отъ Македония, които отъ день на день се увеличаватъ. (Гласове: Прието! — Ржкоплескание.)

При това ви извѣстявамъ, че утрѣ въ 10½ ч. ще стане молебенъ въ Съборната черква, която я наричатъ тукъ „св. Кралъ“ или „св. Недѣля“, а пъкъ въ 11½ ч. въ руското агентство ще бжде молебенъ за здравето на Руския царъ.

(Прѣдседателското мѣсто заема подпрѣдседателя г. А. Франгя.)

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Г-да прѣдставители, прѣди да дамъ думата, прѣдседателството има да съобщи слѣдующето на народнитѣ прѣдставители.

Разрѣшени сж отпуски: на Силистренския народенъ прѣдставитель г. Х. Тоневъ 4 дена; на Карловския народенъ прѣдставитель г. Д. Тончевъ 10 дена; на Бѣлослатинския народенъ прѣдставитель г. М. Георгиевъ 3 дена; на Силистренския народенъ прѣдставитель г. П. Чаушовъ 10 дена.

Послѣ, постѣпили сж: отъ Министерството на Финанситѣ бюджетопроектъ за разходитѣ по Военното Министерство, който се раздаде; второ, прѣдложение отъ Бѣлоградчишкитѣ и Кулскитѣ народни прѣдставители г. г. Т. Влайковъ, Н. Савчевъ, Д. Филиповъ и Д-ръ Д. Милковъ и др. за тълкувание чл. 142 отъ избирателния законъ; трето, прѣдложение отъ Видинскитѣ, Бѣлоградчишкитѣ, Кулскитѣ и др. народни прѣдставители за измѣнение чл. 163 отъ санитарния законъ; четвърто, прѣдложение отъ сжщитѣ народни прѣдставители за измѣнение и допълнение на чл. чл. 144 и 145 отъ избирателния законъ; пето, прѣдложение отъ сжщитѣ народни прѣдставители за измѣнение чл. чл. 13, 14, 21 и 41 отъ закона за лова и за отмѣнение закона за носене оружје.

Ан. Коновъ: Едно питаие къмъ г. Министра на Правосъдието.

По-рано, когато министерството се прѣдставляваше отъ г. Радева, бѣше внесено едно прѣдложение за измѣнение углавного сѣдопроизводство, чл. чл. 44 и 45. Слѣдъ туй, по случай разискванията, които станаха по внесенния законопроектъ за чиновницитѣ и нотариуситѣ, г. министърътъ оттегли това си прѣдложение, докато се разрѣши

този въпросъ при разглеждането на законопроекта за градскитѣ общини. Сега, законопроектътъ за градскитѣ общини се прие на три четения и на 1 януарий ще влѣзе въ сила. Споредъ това приемане, общинскитѣ съвѣтници ще бждатъ давани подъ сждъ безъ разрѣшението на министра или управителя, а пъкъ въ углавното сждопроизводство, тъй както стои сега и както ще ни завари новата година, тѣ не могатъ да се даватъ безъ разрѣшение, слѣдователно, лвява се едно противорѣчие въ нашето законодателство. Питамъ г. Министра на Правосъддието: оттегленото прѣдложение ще го внесе ли сега до 1 януарий, за да бжде то разрѣшено и прието и да има една хармония въ нашето законодателство?

Министъръ Х. Тодоровъ: Когато е оттеглено това прѣдложение отъ прѣдшественника ми, азъ не бѣхъ и не знаа въ каква смисълъ го е оттеглилъ, но отъ единъ разговоръ съ него разбрахъ, че то е оттеглено додѣ се разгледа законътъ за чиновницитѣ. Но азъ мисля да не правя това, а при пръвъ удобенъ случай да искамъ да се разгледа това прѣдложение, ако това стане, разбира се, до 1 януарий, ако не, по-подиръ. Тѣй щото, моля даже прѣдседателя да го тури на дневенъ редъ и по реда си да го разгледаме.

Ан. Коновъ: Друго едно питане къмъ г. Министра на Финанситѣ.

Имамъ свѣдѣния отъ Севлиево, че финансовитѣ власти пристѣпили къмъ изпълнение за събиране патентовитѣ даждия по новоопредѣленитѣ такси и почнали да ги изпълняватъ въпрѣки даденитѣ жалби до министерството. Повече г. министърътъ вчера, ако се не лъжа, каза, че онѣзи само ще се събиратъ, които сж одобрени и които не сж обжалвани, пъкъ до мене идатъ оплаквания, че се събиратъ и даждията, за които има оплаквания въ министерството, какво мисли г. министърътъ да направи?

Министъръ М. Сарафовъ: Нищо нѣма да направя, г-нѣ Коновъ. И вчера ви казахъ, че данъкътъ се събира доброволно. Срокъ опрѣдѣленъ, кога да захванатъ да текатъ глоби или по екзекутивенъ начинъ да се събира данъка, не е поставенъ, слѣдователно, който иска, може да си плаща; бирницитѣ сж длъжни, разбира се, да искатъ отъ всѣкого.

Ан. Коновъ: А онѣзи, които сж подали жалби?

Министъръ М. Сарафовъ: Тѣ нѣма да платятъ.

Ан. Коновъ: Екзекутиратъ ги.

Министъръ М. Сарафовъ: Нѣма да го плащатъ, азъ ви заявявамъ!

Ан. Коновъ: Трѣбва да направите разпореждане въ такъвъ случай.

Министъръ М. Сарафовъ: Нѣма да направя разпореждане. Бирницитѣ ще продължаватъ да събиратъ данъка, който иска ще го плаща, а нѣма да го събиратъ по екзекутивенъ начинъ, докогато азъ не опрѣдѣля срокъ, откогато ще захванатъ по екзекутивенъ начинъ да го събиратъ.

П. Пешевъ: Сѣ въ свръзка съ туй питане, което направи г. Коновъ, азъ ще запитамъ г. министра по единъ сжщо такъвъ въпросъ. Имено, вчера г. Министърътъ на Финанситѣ въ своето изложение каза, че данъкътъ върху занятията се увеличава за въ идущия бюджетъ само съ 50.000 л. и то върху ония, които иматъ влогове въ банцитѣ или земледѣлческитѣ каси. Азъ имамъ свѣдѣния, че навсѣкждѣ въ България патентитѣ върху занятията сж удвоени, утроени и упеторени твърдѣ несправедливо; мнозина отъ обложениитѣ тѣй несправедливо сж дали жалби до г. Министра на Финанситѣ. Азъ моля г. Министра на Финанситѣ да заяви въ Народното Събрание, дали не счита за нужно да даде особено разпореждане въ повѣреното му министерство, щото на тия жалби да се даде особено внимание, да бждатъ особено обстоятелствено изслѣдвани, щото да нѣма несправедливо повишение на данъка върху занятията, отъ което се оплакватъ отвсѣкждѣ въ България. Не само единъ пътъ, но 5 и 10 пкти сж увеличени данъцитѣ върху занятията. Заради туй, моля г. Министра на Финанситѣ да заяви, не счита ли за нужно особена разпоредба да стане, за да може тия жалби справедливо да бждатъ разрѣшени въ повѣреното му министерство?

Министъръ М. Сарафовъ: И на г. Пешева ще кажа, че не считамъ за нужно да правя общи разпореждания. Жалбитѣ, които сж подали противъ рѣшенията на контролнитѣ комисии, ще дойдатъ въ Министерството на Финанситѣ. Имахъ на нѣколко пкти случай да заявя на народното прѣдставителство, че съ тѣзи жалби най-сериозно ще се занимаа и това, което мога, ще направя.

Г. Кирковъ: Г-да народни прѣдставители! Прѣдметътъ на моето питане, което искамъ да отпрати къмъ г. Министра на Правосъддието, му е вече загатнатъ и, ако го правя публично, то е защото го смѣтамъ, че е отъ голѣма важностъ.

Отъ нѣколко години насамъ, около Троянския манастиръ се извършватъ редъ мистериозни убийства, които, за голѣмо очудване на населението, оставатъ неоткрити. Така напр., прѣди двѣ години е билъ намѣренъ убитъ до самия манастиръ единъ опълченецъ, нѣкой си Дечовъ. При всичкитѣ усилия употребени, за да се откриятъ убийцитѣ, не е могло да се постигне никакъвъ резултатъ. Обаче, мѣлвата въ населението твърди, че убийството има своитѣ автори въ самия манастиръ. Сега, прѣди нѣколко врѣме, тѣй сжщо е билъ намѣренъ одушенъ до самия манастиръ единъ младъ

момъктъ. Както по-рано, тъй и сега мълвата въ населението е, че авторитѣ на това убийство сж сжщо въ мѣнастира. Слѣдственитѣ власти ужъ сж направили нѣщо — направена е аутопсия на тѣлото, — обаче, се замълча това, както се замълчало и миналото убийство. Ето защо азъ моля г. Министра на Правосъдието, прѣдъ видъ на това, че тѣхното откриване става тъй мжчно, и прѣдъ видъ на това, че подобно едно мѣние се е вече затвърдило въ околното население, азъ го моля най-убѣдително да направи нужното разпореждане до слѣдственитѣ власти, да се направи едно по-добро, по-внимателно изслѣждане на тази работа, като се досегнатъ даже до г. г. отшелницитѣ на мѣнастира и тамъ да се извърши извѣстно разслѣждане, защото, ми се чини, нѣма да бѣде чудно, ако единъ денъ бѣде открито, че авторитѣ на тѣзи убийства се намиратъ въ стѣнитѣ на мѣнастира.

Министъръ Х. Тодоровъ: Ще направи това разпореждане и ще обърна вниманието на слѣдственитѣ власти и върху тая мълва, на която Вие ставате отзивъ.

Г. Кирковъ: Азъ съмъ доволенъ.

П. Ковачевъ: Имамъ да направи едно питане къмъ г. Министра на Вътрѣшнитѣ Работи. Повече отъ прѣди мѣсець врѣме 8 души — съставътъ на Карловския градско-общински съвѣтъ — сж бламирали кмета си Пулевъ и вмѣсто него избрали замѣстника му Александровъ. Макаръ че се измина повече отъ единъ мѣсець врѣме, до день днешенъ общинското управление незаконно функционира въ лицето на кмета Пулевъ. Питамъ г. Министра на Вътрѣшнитѣ Работи да отговори: не е ли дошло врѣме, за да утвърди протокола на съвѣта, държанъ отъ болшинството на съвѣтници, и да допусне да встъпи въ длъжностъ новиятъ кметъ и да функционира съгласно волята и желанието на общинскитѣ съвѣтници?

Министъръ А. Людскановъ: Менѣ ми се струва, че и нѣкой другъ народенъ прѣдставителъ бѣше ме запиталъ по този въпросъ и, понеже азъ нѣмахъ свѣдѣния, поискахъ такива отъ управителя. Той ми каза, че имало дѣйствително нѣкои оплаквания. Тогазъ азъ го командировахъ да отиде самъ въ Карлово. Днесъ говорихъ съ него по телефона. Между другото той ми каза, че е изпратилъ рапорта днесъ; щомъ го получа, ще отговоря.

П. Ковачевъ: Той е заплашвалъ.

Още едно питане къмъ г. Министра на Финанситѣ. Прѣзъ мѣсець юлий въ гр. Провадия отъ спиртната фабрика на Тодора Балабановъ сж внесени 5.134 литри спиртъ, безъ да бѣде придруженъ съ потребното удостовѣрение, че е заплатилъ акциза и другитѣ берии. Провадийскитѣ финансови власти сж съставили актъ и сж го изпратили на Варненския акцизенъ надзирателъ. И до день днешенъ

този актъ не е ималъ никакъвъ резултатъ. По този случай в. „Новъ Вѣкъ“, въ два броя подредъ, обърна вниманието на г. Министра на Финанситѣ и го моли да се застъпи за запазване интереситѣ на фиска затуй, защото гражданитѣ сж въ недоумѣние и не знаятъ какво е направила финансовата властъ. Сега казватъ, че актоветѣ сж били унищожени и че не е дадена свобода на чиновницитѣ да дѣйствуватъ споредъ закона въ случая. Питамъ г. Министра на Финанситѣ, направилъ ли е той нужното, да се запазятъ интереситѣ на фиска, или пъкъ е основателно подозрѣнието на гражданитѣ, че тукъ, защото има заинтересовани лица отъ „нашитѣ“, работата се прикрива и пѣма да излѣзе на мегданъ.

Министъръ М. Сарафовъ: Първи пжтъ чувамъ за тази работа. (П. Ковачевъ: Вземѣте „Новъ Вѣкъ“!) Не чета „Новъ Вѣкъ“; четѣте го Вие! Дайте ми свѣдѣния и азъ ще провѣря.

К. Досевъ: Имамъ едно питане да отпраща къмъ г. Военния Министъръ, по понеже той винаги отсъствува въ началото на засѣданията, това си питане ще отпраща къмъ г. Министъръ-Президента, за да му го съобщи.

На 28 януарий т. г., майоръ Балеуски отъ полка, квартирующъ въ Ловечъ, е билъ ловчанския гражданинъ Боне Игнатовъ въ дюкяна му. Когато отишълъ битиятъ да се оплаче на полковия командиръ Церковски, посрѣщналъ го на стълбата сжщиятъ майоръ Балеуски и го билъ наново прѣдъ лицето на самия командиръ Церковски. (Министъръ-Прѣдседателъ Д-ръ С. Даневъ: Въ присжтствието му?) Въ присжтствието му. Той отворилъ вратата и гледалъ. Битиятъ е подалъ оплакване както на военния прокуроръ, така и на полковия командиръ и по-послѣ и въ Военното Министерство и е искалъ удовлетворение. На 18 февруарий съ едно тайно писмо полковиятъ командиръ Церковски пише слѣдующето до околийския началникъ. Писмото носи № 18 и казва: (Чете.) „Моли да разпоредите да се съобщи на жители отъ гр. Ловечъ Боне Игнатовъ, въ отговоръ на жалбата му до Шуменския воененъ прокуроръ, съ дата 28 януарий 1900 г., противъ майоръ Балеуски, за нанисане обида и лека тѣлесна поврѣда, че отъ произведеното дознание отъ случката не се установява, че е извършено прѣстѣпление, за което да може да се даде сждебенъ ходъ на дѣлото. Затова, на основание чл. 202 отъ военно-сждебния законъ, остава безъ послѣдствие.“

Сжщиятъ полкови командиръ е билъ патоваренъ отъ военния прокуроръ да произведе дознанието. Той самиятъ билъ свидѣтель на побоя, а пише тайно писмо на околийския началникъ да съобщи на това лице, че отъ произведеното дознание не се било доказало. Обаче Шуменскиятъ воененъ прокуроръ, съ писмо № 4.195 отъ 23 априлий т. г., пише до околийския началникъ въ Ловечъ тѣкмо про-

тивното и казва: „Моля Ви извѣстѣте на Ивана Игнатовъ, жителъ на гр. Ловечъ, слѣдующето: първо, жалбата му до мене и до прокурора при Ловчанския окръженъ съдъ сж били изпратени на врѣме на командира на 10-й п. Родопски полкъ, като лице, което има право да възбуди углавно прѣслѣждане противъ майоръ Балевски; второ, командирътъ на полка ми е извѣстилъ съ писмо отъ 2 февруарий 1902 г., че е назначилъ дознание по оплакването на тѣжителя.“ И като резултатъ отъ това било, че майоръ Балевски билъ наказанъ дисциплинарно за нанесената плѣсница на първия, и по този начинъ е туренъ край на оплакването и на прѣписката. Значи, съ второто писмо отъ самия прокуроръ, който е увѣдоменъ пъкъ отъ полковия командиръ, излиза, че прѣстѣплението е констатирано и полковиятъ командиръ, вмѣсто да даде ходъ на дѣлото, се задоволилъ да го накаже дисциплинарно. Това като констатирамъ, ще моля г. Министъръ-Президента да прѣдаде на г. Военния Министъръ, знае ли това що се е случило и мисли ли, че когато българскитѣ граждани сж нападени и бити по такъвъ начинъ, въ присѣствието на полковитѣ командири, могатъ виновницитѣ да бждатъ наказвани дисциплинарно, а не давани подъ съдъ по установения редъ отъ законитѣ?

Министъръ-Прѣседателъ Д-ръ С. Даневъ: Ще Ви моля да ми дадете тѣзи свѣдѣния.

Прѣседателствующъ А. Франгя: Г-нъ Министъръ-Прѣседателъ ще съобщи тѣзи свѣдѣния по принадлежностъ.

К. Досевъ: Едно питане имамъ къмъ г. Министра на Вжтрѣшнитѣ Работи. Съ вписането законопроекта за градскитѣ и селскитѣ общини, на много мѣста, дѣто партизанитѣ на властующата партия изгубиха изборитѣ, като видѣха, че може да се узакони неразтурянето така лесно на общинскитѣ свѣѣти, прибѣрзаха отвѣждѣ въ такива мѣста съ депутации до Министра на Вжтрѣшнитѣ Работи да се домогнатъ до разтуряне на новитѣ общини, които едва сж приели дѣлата на общинитѣ, а други нѣкои още не сж ги и приели окончателно. Какво се е вършило тукъ, разбира се, това не знамъ, но тѣзи депутации, като се върнали на мѣстата си, разправяли, че сж добили обѣщание за разтурянето на общинитѣ и сж скроени веднага махзари за постигане на цѣльта. Измежду другитѣ такива общини сж Котленската и Златишката. За Котленския градски свѣѣтъ вече махзарътъ е подписанъ и тамъ, казватъ, че постоянната комисия одобрила мотивитѣ, като ги намѣрила за вѣрни — че прѣдъ видъ на четиредесетодневното управление на новия съставъ, счела, че интереситѣ на населението били занемарени, — а пъкъ за Златица още съставътъ не е встѣпилъ окончателно въ правата си като общински свѣѣтъ, който да управлява общината, но за него вече е направена нужната постѣпка за

бламиране. Такива едни махзари, безъ да се гледа дали сж одобрени отъ постояннитѣ комисиии или не, мисли ли г. Министърътъ на Вжтрѣшнитѣ Работи да ги одобри и да разтури общинитѣ, като има прѣдъ видъ, че отъ тѣзи общини едни още не сж конституирани и едни сж приели управлението едва прѣди 20—30 дена, а други още не сж ги приели, и мисли ли, че такова едно бламиране е полезно за мира и тишината въ страната?

Министъръ А. Людскановъ: Види се, че г. Досевъ въ своето радѣние за доброто на общинитѣ знае по-много отъ мене. При мене депутации не сж идвали. Прошения има не само отъ нашитѣ, но и отъ противницитѣ за разтуряне на общини, но досега не съмъ разтурялъ, нито мисля да разтурямъ нѣкои, а, напротивъ, бързамъ и съмъ прѣдставилъ за одобрение на Държавния Глава новия законъ за градскитѣ общини и довчера може да се яви Княжеския указъ въ „Държавенъ Вѣстникъ“. Законътъ за селскитѣ общини сега се прѣписва и скоро ще бжде поднесенъ на утвърждаване. Тѣй щото, Вие много бързате. Благодаря Ви за радѣнието.

К. Досевъ: Азъ съмъ доволенъ.

Д. Драгиевъ: Още прѣзъ първитѣ дни на тази редовна сесия питахъ г. Министра на Търговията и Земледѣлието, кога ще се разпореди да се изплати градобитнината за 1901 г. Той тогазъ отговори: „слѣдъ единъ-два мѣсеца“. Питамъ да ми се отговори и сега, тѣзи единъ-два мѣсеца не счита ли министерството, че сж се изминали вече и че е вече врѣме да се изплати не само градобитнината за 1901 г., но да се почне изплащането ѝ и за 1902 г.?

Министъръ А. Людскановъ: Г-нъ Драгиевъ, това, което моятъ другаръ Ви е казалъ, е вѣрно и азъ сега като управляющъ Министерството на Търговията и Земледѣлието мога да Ви съобща, че докрая на този мѣсець смѣткитѣ за 1901 г. ще бждатъ готови и ще се изплащатъ въ зачалото на идущата година. Колкото за второто Ваше желание, г-нъ Драгиевъ, то е било и мое желание, като бившъ министъръ на Търговията и Земледѣлието, да може още въ първата половина на годината да се изплаща градобитнината за миналата година, но, за съжаление, при настоящия законъ това не е възможно. Ако се приеме законопроектъ на моя другаръ, който бѣше и мой законопроектъ, вѣрвамъ, ще може да се плаща много по-скоро.

Д. Драгиевъ: Второ, едно питане къмъ г. Министра на Вжтрѣшнитѣ Работи. Точка шеста отъ чл. 47 на избирателния законъ гласи, че кметовѣтѣ и кметскитѣ намѣстници, въобще лица, които получаватъ заплатата отъ общинскитѣ каси, не могатъ да бждатъ избирани за окръжни свѣѣтници. Прѣзъ тазгодишнитѣ окръжни избори въ Карнобатската околия сж били избрани помощникъ-кметътъ на

с. Джумалий, нѣкой си Н. Апостоловъ, и кметътъ на с. Хасъ-беглий Илия Георговъ. Първиятъ отъ тѣхъ е билъ избранъ въ правителствената листа съ помалко отъ втория съ 166 гласа и утвърденъ за окръженъ съвѣтникъ, а другиятъ не утвърденъ. Бихъ желалъ да зная: законътъ само за единъ ли е законъ или трѣбва да бѣде законъ за всички?

Министъръ А. Людскановъ: Законътъ е за всички, а г. Драгиевъ трѣбва да знае, че по край закона за градскитѣ общини има и избирателенъ законъ, а той дава право на окръжнитѣ сѣдилища да провѣрватъ и прогласяватъ изборитѣ, а не Министерствъ на Вътрѣшнитѣ Работи. (Д. Драгиевъ: Министерствъ ги утвърждава!) Хаберъ нѣмамъ нито за този кметъ, нито за другия. Ако има нѣкой заинтересованъ, трѣбваше да прѣдстави доказателство въ сѣдилището. Този въпросъ не се отнася до мене, а до сѣдилищата. (Д. Драгиевъ: Чл. 137 казва, че Вие ги утвърждавате.) Азъ ги утвърждавамъ, ама не ги провѣрявамъ, а ги прѣдставятъ провѣрени сѣдилищата, а азъ само контролирамъ.

М. Такевъ: Г-да прѣдставители! Менѣ ми се струва, че една прѣдварителна бѣлѣжка е необходима. Ако нѣкогажъ парламентарниятъ контролъ върху управлението се проявява, то непрѣмѣнно се проявява въ моментитѣ, когато народнитѣ прѣдставители, сезирани отъ гражданитѣ, които сж възнѣ отъ парламента, като имъ съобщатъ за нѣкой нередовности на изпълнителната властъ, г. г. народнитѣ прѣдставители искатъ обяснения отъ надлежнитѣ министри. Тукъ е собствено и контролътъ на парламента върху държавното управление. Затуй азъ бихъ молилъ, когато правимъ питанія и запитвания, не само ние да се обръщаме най-сериозно съ министритѣ, но и г. г. министритѣ да бждатъ така добри да ни даватъ своєврѣмenni отговори или да не протакатъ отговоритѣ си, или да се не обръщатъ така леко да възразяватъ на тѣзи наши питанія. Ние изпълняваме единъ нашъ дългъ като народни прѣдставители и контролѣри надъ министерскитѣ дѣйствия, а тѣ като органи на властѣта трѣбва да ни дадатъ обяснения, за да знаятъ българскитѣ граждани какъ върви управлението. И ето защо азъ бихъ желалъ да се не мисли, че съ питанія и запитвания ние искаме да тормозимъ работата, или искаме да си създаваме удоволствие да правимъ мухабеть въ парламента. (Д. Дуковъ: Вѣрно!) Дѣдо Лазаре, азъ бихъ ти казалъ една много оскърбителна дума, ако да не бѣше старъ човѣкъ.

Прочее, въ качеството ми на контролѣръ, както се е изразилъ единъ пръвъ министъръ, поддържанъ отъ г. Данева въ 1895 г., питамъ г. Министра на Финанситѣ... (И. Гърковъ: Не е ли въ 1892 г.) Г-нъ Ионикий Гърковъ, то е за единъ соватъ въ Книжа.

Въ 1895 г., не зная по чие разпореждане, бегликътъ се е прѣдавалъ на кметовѣтѣ, въ чии то

райони сж пасли тѣзи овце. Между другото единъ такъвъ данокоплатецъ отъ с. Асж-Курия, именно г. Димитъръ Пунчевъ, е платилъ 691 л. и 80 ст. на Георги С. Юруковъ, Новоселски кметъ, въ Пещерска околия, за бегликъ. Новоселскитѣ кметъ, обаче изѣлъ паритѣ и държавата днесъ иска изново тѣзи пари отъ данъкоплатеца. Той се обръналъ къмъ г. Министра на Финанситѣ съ една просба — да се спре вторичното събиране на тази сума до разрѣшение въпроса отъ сѣда. Прочее, намира ли г. Министерствъ на Финанситѣ за добръ да види какъ е било това възможно да се събиратъ тия пари отъ кметовѣтѣ, че въ тѣхнитѣ райони пасълъ добитѣкъ, а пѣкъ сжщеврѣменно, като злоупотребятъ кметовѣтѣ тия пари, да искатъ вторично паритѣ отъ данъкоплатцитѣ? Заявлението е у мене. Този човѣкъ се обръналъ къмъ сѣдилищата, далъ подъ сѣдъ кмета и си е искалъ паритѣ назадъ, по понеже за единъ селянинъ да заплати два пѣти сумата 650 л., то значи да си унищожи своето състояние и остави да проси, азъ питамъ г. министра: докато сѣдилищата разрѣшатъ тия спорове между кметовѣтѣ и данъкоплатцитѣ, не е ли възможно бирниците да спратъ събирането на тия недобори, докато се разрѣши въпросътъ отъ сѣдилищата?

Министъръ М. Сарафовъ: Ще изуча работата и ще отговоря.

М. Такевъ: Имамъ друго питане къмъ г. Военния Министъръ и ще моля г. Първиятъ Министъръ да му го събщи. Споредъ чл. 55 отъ закона за въоръженитѣ сили, сврѣхсрочно-служащитѣ унтеръ-офицери получаватъ за първия сврѣхсрочно прослуженъ периодъ 240 л. добавъчно възнаграждение, за втория периодъ — 120 л. и т. н. Обаче, Военното Министерство систематически отказва да дава това възнаграждение на унтеръ-офицеритѣ. Питамъ г. Военния Министъръ, когато има изрично прѣдписание на закона и то прѣдвидено съ цѣлъ да се задържатъ добритѣ унтеръ-офицери въ армията, като имъ се подобри материалното положение съ скромното възнаграждение отъ 12—25 л. мѣсечно, питамъ г. Военния Министъръ: на какво основание той е суспендиралъ дѣйствието на закона за въоръженитѣ сили въ Вългариа по отношение на тия скромни държавни служители?

Министъръ-Прѣседателъ Д-ръ С. Даневъ: Азъ мога да отговоря на г. Такева. Ако се не лѣжа, причината е тази, че въ бюджета срѣдствата сж елси. Ние имаме и други закони, които по причина на оскъжднитѣ наши финансови срѣдства не сж били изпълнени. Напр., законътъ за народното просвѣщение прѣдвижда, че учители, които сж прослужили извѣстно число години, се повишаватъ, но такова повишение не е станало по причина, че не е имало кредитъ въ бюджета. Сжщото е и въ тоя случай, който Вие показвате. Срѣдствата не позволяватъ. Въ всѣки случай азъ ще съобща това

питане на г. Военния Министъръ и, ако бжде тукъ, ще Ви даде отговоръ.

М. Такевъ: Не мисли ли тогава г. Военния Министъръ, че по този начинъ ще лиши армията отъ добри унтеръ-офицери?

Едно малко питане къмъ г. Министра на Търговията и Земледѣлието. Инспекторътъ по лозарството въ Станимака, знае ли г. Министърътъ на Търговията и Земледѣлието, че е търговецъ на вина, съдружникъ съ една богата фирма въ Станимака, на която името не искамъ да кажа, че е прѣподавателъ въ трикласното училище и че не знае своята околия, а се е ограничилъ изключително да стои въ Станимака? Питамъ: туй ли е назначението на единъ инспекторъ по лозарството въ една околия, въ която една голѣма частъ е заразена отъ филуксера, и какъ мисли г. министърътъ да постѣпи спрѣмо този инспекторъ, който, вмѣсто да си изпълнява длѣжността, търгува съ нея?

Министъръ А. Людскановъ: Сега азъ нищо не зная по този въпросъ. Ще събера свѣдѣния и ще си изпълня длѣга.

Министъръ Х. Тодоровъ: Вие увѣрени ли сте, г-нѣ Такевъ, или всичко, което Ви се пише, го вѣрвате?

М. Такевъ: Това е вѣрно.

Министъръ Д. Б. Поповъ: Азъ имамъ да отговоря на едно питане на народния прѣдставителъ г. Георги Василевъ, който ме запита за изплащането на заплатитѣ на волнонаемнитѣ работници по издържането на желѣзнопѣжнитѣ линии. Изплащането заплатитѣ на волнонаемнитѣ работници по издържането на желѣзнопѣжнитѣ линии става по раздавателни списъци, които се приготвяватъ въ управлението на секционнитѣ инженери слѣдъ свършването на всѣки мѣсець и подирѣ се изпращатъ въ Дирекцията на желѣзницитѣ, за да се издадатъ платежни заповѣди. Тѣзи послѣднитѣ заедно съ списъцитѣ се изпращатъ обратно до секционнитѣ инженери или до началницитѣ на станциитѣ, за да получатъ паритѣ и да ги раздадатъ на работницитѣ. Отъ свѣдѣнията, които събрахъ по този въпросъ, излиза, че раздавателнитѣ списъци за заплатитѣ на работницитѣ отъ първата секция сж получени въ Дирекцията на желѣзницитѣ на 18 октомврий, а платежнитѣ заповѣди сж издадени и изпратени на 19 сжци; за втората секция раздавателнитѣ списъци сж получени въ Дирекцията на желѣзницитѣ на 14-й, а платежнитѣ заповѣди за изплащането сж издадени и изпратени на 15 сжци; за третата секция раздавателнитѣ списъци сж получени на 22 миналий, а платежнитѣ заповѣди сж издадени и изпратени сжщия денъ; за четвъртата секция раздавателнитѣ списъци сж получени на 12-й, а платежнитѣ заповѣди сж издадени и изпратени на 14 сжци; раздавателнитѣ

списъци за заплатитѣ на работницитѣ отъ петата и шеста секции сж получени въ Дирекцията на желѣзницитѣ отъ 4 до 23 и платежнитѣ заповѣди сж издадени и изпратени веднага слѣдъ получаването на списъцитѣ и затова сж издадени редъ платежни заповѣди, които нѣма да изброявамъ, защото редицата имъ е дълга; раздавателнитѣ списъци за заплатата на работницитѣ отъ седма секция сж получени въ Дирекцията на 9-й, а платежнитѣ заповѣди сж издадени и изпратени на 11-й, и раздавателнитѣ списъци на работницитѣ отъ осмата секция сж получени на 15-й и въ сжщия денъ сж издадени и изпратени платежнитѣ заповѣди. На двѣ чети при Софийската гара се е забавило изплащането за мѣсець септемврий, понеже кредитътъ отъ § 9, буква б, е билъ изчерпанъ. Този параграфъ се е билъ усилилъ повече съ около 31.000 л. съ ковчежническа квитанция, но понеже формалноститѣ по това усилие сж доста дълги, то Финансовото Министерство е могло да отговори на 9 ноемврий, а на 13 сжщия мѣсець слѣдъ получаването на този отговоръ платежнитѣ заповѣди сж били изпратени.

За заплатата на работницитѣ за мѣсець октомврий. Раздавателнитѣ списъци за заплатитѣ на работницитѣ отъ първа секция сж получени въ Дирекцията на 14-й, а платежнитѣ заповѣди сж изпратени на 15-й; за втората секция сжщо така е минало единъ денъ за изплащането; за третата секция сжщо така; за четвъртата секция сжщо тѣй; за петата секция раздавателнитѣ списъци сж получени на 18-й и на 19-й сж изпратени на Дирекцията за постройкитѣ за издаване надлежнитѣ платежни заповѣди. Сумата по тия списъци се е изплащала отъ директора на постройкитѣ, понеже работницитѣ сж работили по подновяването желѣзнопѣжната линия Русе—Варна, за която нужниятъ кредитъ е прѣдвиденъ въ Дирекцията на постройкитѣ, слѣдователно, не е могло да се изплаща отъ поддържането. За шеста, седма и осма секции сѣ така сж били изплатени платежнитѣ заповѣди, както и погорѣ споменахъ.

Отъ всички тия свѣдѣния излиза, че не само не се е закъснѣло съ изплащането платитѣ на волнонаемнитѣ работници, а, напротивъ, за мѣсець септемврий сж били платени прѣди свършването даже на мѣсець октомврий, а за мѣсець октомврий продължиха да се изплащатъ въ миналия мѣсець. Прѣдвидениятъ кредитъ за изплащането на тѣзи заплати, за нещастие, бѣше изчерпанъ, и той се е усилилъ отъ резервния фондъ съ 180.000 л., отъ които понастоящемъ сж свободни само 23.824 л. Вслѣдствие на това послѣдно обстоятелство, платитѣ малко сж позакъснѣли, но това закъснѣване не е толкова голѣмо, както г. интерпелаторътъ го показва. Не е вѣрно така сжщо, че на нѣкои работници се е отговорило: „елате да си получите заплатата до година, а не сега“. Платежнитѣ заповѣди не сж били издавани за други цѣли, нито сж могли да се издаватъ, както г. интерпелаторътъ

твърдише, защото най-напрѣдъ Сметната Палата нѣмаше да потвърди таква платежни заповѣди. Изплащането на заплатитѣ за послѣдния мѣсець, т. е. за декемврий мѣсець, може да позакъснѣе, а причината на това е, защото кредитътъ е вече свършенъ и привършена е и сумата по резервния фондъ, която може да се прибави къмъ този параграфъ, слѣдователно, не щемъ да можемъ да изплатимъ веднага платитѣ на тѣзи работници. Причината е, че въ бюджета сж били прѣдвидени 600.000 л., а Народното Събрание е отпуснало само 300.000 л.

Прѣседателствующъ А. Франгя: Пристъпимъ се къмъ дневния редъ — общитѣ дебати по бюджета. (Д. Филовъ: Азъ искамъ думата.)

Г-нъ Филовъ! Вие искате думата по общитѣ дебати, нали?

Д. Филовъ: Не.

Министъръ М. Сарафовъ: Г-да народни прѣдставители! Вчера е пропуснато да се чете законътъ за прихода-разходния бюджетъ на Княжеството. Азъ, когато ме викаха и дойдохъ, мислѣхъ, че тази формалностъ е изпълнена и затова захванахъ

своето експозе. Моля сега народното прѣдставителство да се съгласи, щото да се чете този законопроектъ за прихода-разходния бюджетъ на Княжеството и слѣдъ него да станатъ общитѣ дебати, за да може да се прати въ комисията. (Гласове: Прието!)

Прѣседателствующъ А. Франгя: Г-нъ Министърътъ на Финанситѣ прави бѣлѣжка за едно опущение, което е нарушение на чл. 46 отъ правилника. Съгласно чл. 46 отъ нашия правилникъ, на първо четене да се прочете законопроектътъ за прихода-разходния бюджетъ на Княжеството и послѣ ще почнатъ общитѣ дебати по бюджета.

Д. Филовъ: Азъ искамъ думата, за да прѣдложа прѣреждане на дневния редъ. Така щото, ако Народното Събрание желае да ме изслуша, тогава азъ имамъ думата.

Министъръ М. Сарафовъ: Понеже е станало погрѣшка вчера, нека се свърши това, че послѣ.

Секретаръ Д. Филовъ: (Чете.)

„Законопроектъ

за прихода-разходния бюджетъ на Княжеството за 1903 г.

Чл. 1. Разрѣшава се на министритѣ да произведатъ, съгласно законитѣ въ Княжеството, прѣзъ 1903 г. разходитѣ, означени въ приложенитѣ при настоящия законопроектъ разходни таблици на обща сума 97.682.871, а именно:

а) по Върховното Правителство	2.073.280 л.
б) „ Държавнитѣ дългове	26.397.252 „
в) „ Върховната Сметна Палата	188.750 „
г) „ Министерството на Външнитѣ Работи и на Изповѣданията	3.607.537 „
д) „ Министерството на Вътрѣшнитѣ Работи	6.539.842 „
е) „ Министерството на Народното Просвѣщение	8.373.844 „
ж) „ Министерството на Финанситѣ	4.855.651 „
з) „ Министерството на Правосѣдието	4.550.504 „
и) „ Министерството на Войната	23.310.362 „
к) „ Министерството на Търговията и Земледѣлнето	4.836.642 „
л) „ Министерството на Обществениитѣ Сгради, Пжтищата и Съобщенията	12.949.207 „
Всичко	97.682.871 л.

Чл. 2. За покриване на горнитѣ разходи министритѣ се задължаватъ, съобразно съ надлежнитѣ закони въ Княжеството, да събератъ прѣзъ 1903 г. приходитѣ, означени въ приложената при настоящия законопроектъ таблица на обща сума 98.017.900, подраздѣлени както слѣдва:

а) прѣки данъци	39.077.000 л.
б) косвенн данъци	30.670.500 „
в) берии	6.017.500 „
г) глоби	697.000 „
д) доходи отъ съобщения	11.590.400 „
е) доходи отъ държавни имоти и капитали	5.897.000 „
ж) случайни постѣпления	4.068.500 „
Всичко	98.017.900 л.

Повече приходъ 335.029 л.

Чл. 3. Разрѣшава се на Министра на Финанситѣ, при изпълнението на бюджета за 1903 г. и за сметка на сѣция бюджетъ, да издава съкровищни бонове най-много за 8.000.000 л., лихвата на които да не надминава 7% годишно.“

Прѣседателствующъ А. Франгъ: Г-нъ Филовъ, ако желаете, сега имате думата.

Д. Филовъ: Както казахъ одеѣ, г-да, азъ взехъ думата, за да прѣдложѣ прѣреждане на дневния редъ за днешното засѣдание. Въ извънредната сесия ние отредихме три анкетни комисии за провѣрка на констатациитѣ, подадени по три избора. Тия анкети сѣ си извършили работата, приготвили сѣ своитѣ доклади, обаче и доднесъ, съ изключение на доклада, направенъ онзи день, тѣ не сѣ докладвани на Народното Събрание, съгласно чл. 12, алинея послѣдна, отъ правилника за вътрѣшния редъ. Въ тази алинея на чл. 12 е казано: анкетнитѣ комисии сѣ длъжни да докладватъ на Народното Събрание анкетиранитѣ избори още въ първитѣ дни на слѣдующата сесия. Очевидно е, че правилникътъ въ това отношение е нарушенъ. Както казахъ, комисии тѣ сѣ завършили работата си, приготвили сѣ своитѣ доклади, и естествено е, че нарушението на правилника не се дължи на немарливостта на комисаритѣ. То е станало благодарение на обстоятелството, че прѣседателството не е обърнало достатъчно внимание на чл. 5 отъ правилника за вътрѣшния редъ, буква з, дѣто е казано, че длъжностъ на прѣседателя, между другото, е: да бди за строгото изпълнение на настоящия правилникъ. Азъ не казвамъ, че прѣседателството по зла воля е прѣнебрѣгнало изпълнението на буква з отъ чл. 5 на правилника, но то не е обърнало достатъчно внимание, и една отъ причинитѣ за да не обърне внимание, ми се струва, е прибързането на г. Министъръ-Прѣседателя, всѣки день, при свѣршване засѣданията, да прѣдлага нови и нови дневни редове и да измѣнява вече установения дневенъ редъ и подлежащъ на разглеждане отъ Народното Събрание. Една отъ анкетнитѣ комисии, както казахъ, вече чрѣзъ своя докладъ е докладвала на Народното Събрание констатираното отъ нея при анкетирането на възложения на тази комисия за анкетиране изборъ; нѣколко души въ засѣданието, когато докладчикътъ е доложилъ доклада на анкетната комисия, говориха вече по тая анкета. Г-нъ Теодоровъ послѣденъ бѣше вземалъ думата и не успѣ да довърши своята рѣчь, когато, както казахъ одеѣ, прибързаността на г. Данева му прѣсѣче възможността, щото той да продължи рѣчта си по доклада на анкетната комисия. Нѣкои отъ тукъ ми подсказватъ, че това е направено нарочно, съ цѣль да се мине доста врѣме, да се изгладятъ впечатленията, извлѣчени отъ народнитѣ прѣдставители по даннитѣ, докладвани въ Народното Събрание отъ докладчика на анкетната комисия. Азъ това не допускамъ, но въ всѣки случай фактътъ си е фактъ, че съ изминаване на врѣмето, дѣйствиелно изглаждатъ се впечатленията, забравятъ се даннитѣ, които сѣ нужни, за да може всѣки народенъ прѣдставитель по съвѣстъ да се произнесе по анкетата. Подобно прѣкъсване не прѣпорѣчва

Народното Събрание и, за неговия престижъ, азъ бихъ молилъ занаярѣдъ г. Министъръ-Прѣседателя да не постѣпва така, защото ние ще правимъ едно злополучно изключение отъ всичкитѣ парламентарни страни, въ които никога нѣма да срѣщемъ подобно прѣкъсване на единъ ораторъ, който е вече взелъ думата и е говорилъ по даденъ въпросъ. Ето защо, отъ една страна, азъ като считамъ, че дѣйствиелно съ течение на врѣмето фактитѣ, необходими за да се сложи у народнитѣ прѣдставители правилно мнѣние по анкетата, произведена по Орханійския изборъ, се забравятъ, и, отъ друга страна, достолѣпието на Народното Събрание изисква, щото да не се прѣкъсватъ така не на врѣме ораторитѣ, започнали вече да говорятъ, азъ прѣдлагамъ, щото, намѣсто общи дебати по бюджета, на първо мѣсто да имаме продължение разискванията по доклада на анкетната комисия по Орханійския изборъ.

Министъръ-Прѣседателъ Д-ръ С. Даневъ: Г-нъ Филовъ ме обвинява най-първо, че азъ съмъ прѣкъсналъ разглеждането на анкетата по Орханійския изборъ, съ цѣль, за да се забравѣли фактитѣ, които се изнесоха тукъ на трибуната, и по тоя начинъ Народното Събрание, не достатъчно и не добръ освѣтлено върху избора, да се произнесе не тъй, както трѣбва. Азъ протестирамъ противъ тая инсинуация, защото нито на умъ не ми е дошло да се занимавамъ въобще съ избора. Азъ имамъ много по-важни работи. Има наистина 3—4 избора висящи, които трѣбва да разгледаме, но покрай изборитѣ имаше много по-важни работи. Азъ държа да свѣршимъ по-важнитѣ. Ето защо, ако миналия пътъ искахъ да прѣкъснемъ дебатитѣ по този изборъ, то е защото по-горѣ отъ изборитѣ азъ турямъ бюджета. Но ще ми кажете, че правилникътъ се нарушава. Правилникътъ, дѣйствиелно, прѣдвижда, че първитѣ дни слѣдъ отварянето на сесията трѣбва да се гледатъ анкетиранитѣ избори, това азъ нѣма да откажа, но заедно съ това ще ви заявя и слѣдующето. Нашата конституция постановява, че Народното Събрание, което се събира на 15 октомврий, е длъжно прѣди всичко да прокара бюджета. Това се изисква и отъ закона за отчетността по бюджета, и отъ конституцията. И нѣма съмнѣние, че бюджетътъ е много по-важенъ, отколкото единъ висящъ изборъ. Най-сетнѣ висящитѣ избори сѣ въ околи, въ които се избрани опозиционери. Ако стоятъ тѣ тукъ, нѣма съмнѣние, тѣ сѣ свободни да гласуватъ както намѣрятъ за добръ, ще рече и противъ насъ. Слѣдователно, неразглеждането на избора ни най-малко не влияе на правилния ходъ на работата. Освѣнъ това, както азъ гледамъ, има у насъ наклонност да отиваме въ прѣвѣнията си по провѣрката на изборитѣ до безконечност, тъй щото, колкото врѣме ни остава докрая на сесията, рискуваме да го употребимъ само за изборитѣ. Ето коя е причината, за да оставимъ изборитѣ настрана и да искаме разглеждането на бюджета. Тая при-

чина, която за мене е много важна, азъ я изтъквамъ прѣди васъ; настоявамъ на нея и ще искамъ прѣди всичко да се занимаемъ съ бюджета. Ако не прокараме бюджета, трѣбва да съзнаемъ, че не сме въ положение да водимъ работитѣ. Азъ ви го заявявамъ открито.

Двѣ години станаха и ние не можемъ да вотираме на врѣме бюджета. Е добръ, ние тази година искаме на врѣме да го гласуваме. Какъ ще погледнете вие на тая работа, то е ваше знание. Азъ, като прѣдставителъ на правителството и като прѣдставителъ на болшинството, ще искамъ да се разисква прѣди всичко бюджетътъ. А подиръ прѣкарването на бюджета, ако остане до Нова-година врѣме, ще се занимаемъ и съ други работи; ако ли не, всичкитѣ тѣзи работи ще се отложатъ за подиръ 1 януарий. Ето начинътъ, по който азъ мисля да пристѣпимъ къмъ разглеждане на въпроситѣ, сложени на масата. Ако би врѣмето ще се укаже недостатъчно, ще искамъ да имаме засѣдание не само всѣки день, но и всѣка заранъ. (М. Такевъ: Нѣмаме нищо противъ!) Да.

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Прѣди да дамъ думата на нѣколко души народни прѣдставители, които сж я поискали, считамъ за дългъ, тъй като г. Филовъ направи намекъ, че и прѣдседателството не е съблюдавало достатъчно правилника, да кажа, че върховниятъ господаръ на дневния редъ е Народното Събрание и че всѣка вечеръ, прѣди да си отиде, гласува Народното Събрание това, което желае. (Г. Кирковъ: Което е съгласно правилника!) Моля Ви се. — Народното Събрание има право даже, съгласно чл. 31, да измѣнява и днитѣ, и часоветѣ на засѣданията си. Ако питамъ азъ: „приема ли се“, когато Народното Събрание гласува, азъ съблюдавамъ правилника. По правилника, Камарата е господаръ.

В. Димитровъ: Снощи не бѣше така; снощи се ескамотира вотътъ! (Глъчка.)

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Г-нъ Димитръ Марковъ има думата по редъ.

А. Урумовъ: Ще отиде половинъ день; недѣйте дава думата на никого!

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Не мога да не я дамъ: правилникътъ ми заповѣдва!

Д. Марковъ: Г-да народни прѣдставители! Днесъ е 5 декемврий. По закона и по конституцията, Събранието подлежи да бѣде закрито на 15 декемврий. Оставатъ 10 дена, слѣдователно, до законния срокъ. Въ тия мѣсецъ и половина, или 50 дена, откакъ се откри Народното Събрание, ние молихме, повдигаме въпросъ, за да се разгледатъ анкетираниятѣ избори. По една или по друга причина — азъ не подозирамъ никаква злоумишленостъ, защото г. докладчикътъ, почтенъ, честенъ, добро-

свѣстенъ, по Орханийския изборъ, отсъствува, — по една или друга причина, мѣсецъ... (Д. Вълчевъ: Докладчикъ ли е билъ?) Членъ на особено мнѣние. Вие сте дѣйствителниятъ докладчикъ по избора — това искахъ да кажа. Вие сте за болшинството, а г. Беневъ е за меншеството.

Сега, г. Министръ-Прѣдседателътъ казва, че държалъ за бюджетитѣ, ние държимъ за изборитѣ. Че г. Министръ-Прѣдседателътъ ката вечеръ нарежда дневния редъ, това не е лъжа; прѣдлага и болшинството приема. Отъ думитѣ, които изтъкна той сега, разбрахъ, че неговата цѣль е тази, щото четиритѣ анкетирани избори да останатъ слѣдъ бюджетитѣ. Ако е тъй, тогава нека се вземе едно рѣшение да не се тургатъ постоянно подиръ първия или втория въпросъ на дневния редъ и ние да чакаме и да седимъ постоянно на тетикъ, да не би да се почне докладътъ. (Отъ дѣсницата: А а а! — Я. Сакъзовъ: Лъжа ли е?) Можете да търсите болшинството по телефона, по стаитѣ; а за насъ нѣма кой да направи това. Казвате, че тѣзи избори ще бѣдатъ подиръ бюджетитѣ — азъ нѣмамъ нищо, азъ не претендирамъ.

Министръ-Прѣдседателъ Д-ръ С. Даневъ: Съгласенъ съмъ изборитѣ да се извадятъ отъ дневния редъ.

Д. Марковъ: Всѣка вечеръ да не чакаме.

Министръ-Прѣдседателъ Д-ръ С. Даневъ: Имате право.

Д. Марковъ: Азъ се примирихъ — ще мра! (Смѣхъ.)

Министръ-Прѣдседателъ Д-ръ С. Даневъ: Азъ намирамъ бѣлѣжката на г. Маркова за умѣстна, защото, дѣйствително, изборътъ се започна и нѣкакъ си сѣ не можеше да се пристѣпни къмъ неговото разглеждане. За да се прѣмахне това неспосно положение, което и азъ признавамъ, съгласенъ съмъ да се заличи засега отъ дневния редъ докладътъ на анкетнитѣ комисии.

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Г-да народни прѣдставители! Има вече 8 души записани. Не желаете ли, като сме въодушевени отъ добрата воля да работимъ, да сезирамъ Камарата, да гласува, дали трѣбва да прѣредимъ или не дневния редъ? Защото, иначе, ще бѣде само приказки и губене на врѣме. (Дѣсницата: Прието! — Крайната лѣвица: Какъ така?)

Г. Кирковъ: Ама затуй ставатъ тѣзи работи, защото се рѣшаватъ съ рѣцѣ!

К. Досевъ: Г-да народни прѣдставители! Почитаемото прѣдседателство заяви, че върховното право за нареждането на дневния редъ, споредъ нашия правилникъ, е на народното прѣдседателство, което

ежедневно го нарежда. Ако четемъ буквата и по духа на правилника, това е тъй, но съ едно малко измѣнение. Народното прѣдставителство...

И. Вобековъ: По прѣдмета да се говори!

К. Досевъ: По дневния редъ е, моля Ви се!

И. Вобековъ: Не е по дневния редъ!

Прѣдседателствующъ А. Франгъ: Той говори по прѣреждането на дневния редъ.

К. Досевъ: Г-да народни прѣдставители! Ако искате да се не повдигатъ такива въпроси и да не губимъ врѣме (Отъ дѣсницата: А а а!) всѣка вечеръ, когато се опрѣдѣли дневниятъ редъ, не дѣйте само вдига рѣка безъ да помислите, ами тогава още заинтересувайте се, че има работи, които интересуватъ другитѣ г. г. народни прѣдставители, и уважете тѣхното искане. (П. Поповъ: Не щемъ нотации!)

Сега, вѣрно е, че почитаемото народно прѣдставителство е господаръ да си нарежда дневния редъ; но така сжщо е вѣрно и е съгласно правилника, че веднажъ дневниятъ редъ нареденъ, той не може да бѣде измѣненъ, освѣнъ ако се иска на нѣкои прѣдложения или законопроекти спѣшностъ, за да прѣредимъ другия редъ. Питането или прѣдложението всѣки денъ за нареждане утрѣшния дневенъ редъ не може да бѣде друго, освѣнъ да допълни дневния редъ, както стои. Инакъ не мога да разбера: днесъ да рѣшаваме да има единъ дневенъ редъ, да го нареждаме, и утрѣ да съборимъ всичко, и да туримъ другъ дневенъ редъ, безъ всѣкаква причина. Вѣрно е, че бюджетитѣ сж много важни и би трѣбвало тѣ да прѣреждатъ всичко; но ако бѣше само съ бюджетитѣ, вѣрвамъ, че никой отъ насъ нѣмаше да каже нито дума. Но това става всѣки денъ: нареди се едно нѣщо, на вечерта се прѣрежда за утрѣшното засѣдание съвсѣмъ друго. Ние направихме молба да се турятъ на дневенъ редъ отговоритѣ на г. г. министритѣ на запитванията ни. Г-да министритѣ се съгласиха. Опрѣдѣли се дневниятъ редъ. Турнаха се. И когато имъ дойде редъ, захванаха да се прѣреждатъ съ законопроектитѣ и сега дойде вече бюджетътъ и той да ги прѣрежда. Ако говоримъ за важността на бюджетитѣ и на другитѣ работи, които ние разгледахме и ще разглеждаме, не сж отъ малка важностъ и отговоритѣ, които се чакатъ на запитванията. Може би нѣкои отъ г. г. прѣдставителитѣ да мислятъ: какво, едно запитване, скимнало нѣкому направилъ го, свършена работа! — Но г. Такевъ ви обясни, че съ тѣзи запитвания народното прѣдставителство упражнява върху правителството единъ контролъ и ние трѣбва да се придържаме до едно наше право, което не трѣбва така лесно да отстъпимъ. Не дѣйте мисли, че азъ говоря това, само защото имамъ запитване. Трѣбва и вие да се интересувате отъ тѣзи работи; като болшинство не правите запитвания, или малко правите, но тѣ се отнасятъ за разяснение на въпроси важни. Ние ще настояваме да се почита това наше право да ни се отговаря на запитванията. Че сж важни отговоритѣ на запитванията, че е важенъ този контролъ, г-да народни прѣдставители, вие сами, мнозина отъ васъ, които бѣха въ миналото Събрание, които сж участвували въ изработването на този правилникъ, сж признавали важността и затуй сж опрѣдѣлили въ правилника, че всѣки отъ г. г. министритѣ е длъженъ най-късно до 10 дена да отговори на запитванията. И вие, ако не смѣтахте, че този контролъ е важенъ и необходимъ да се запази отъ народното прѣдставителство, нѣмаше да дадете една такава привилегия на тѣзи запитвания въ правилника. Още повече сега настѣпватъ вече бюджетитѣ. Вие, г-да народни прѣдставители, ще си дигнете рѣката за вотирането на бюджетитѣ, на сумитѣ, които се искатъ отъ васъ; а най-главното за едно правителство е бюджетътъ да му гласуваме. Е добръ, ние когато ще вдигнемъ тази рѣка, когато ще дадемъ този гласъ, всѣки отъ васъ ще се съгласи, че имаме право прѣди всичко да упражняваме контролъ и подиръ това спокойно да дадемъ вота си за сумитѣ, които правителството иска. Ако това не се уважи, ще ни позволите и ние да не гласуваме бюджета. Вие не искате да отговаряте на нашитѣ запитвания, вие не искате да турите на дневенъ редъ отговоритѣ на нашитѣ запитвания, вие отблъсквате това, ще ни позволите и ние да не ви вотираме бюджета, ние имаме това право. Но за да не ставатъ такива нѣща, за да не се вдига гюрултия, азъ моля да се прѣреди дневниятъ редъ и да слѣдва както бѣше по-напрѣдъ — анкетирането на изборитѣ да слѣдва слѣдъ това запитванията и подиръ това бюджетътъ.

(Прѣдседателското мѣсто заема прѣдседателътъ г. Д. Цанковъ.)

Прѣдседателътъ: Г-да народни прѣдставители! Дневниятъ редъ захваща и затуй давамъ думата... (Тропане на банкитѣ отъ лѣвицата и крайната лѣвица.)

В. Димитровъ: Такова едно поведение, което Вие държахте спрѣмо подпрѣдседателя г. Франгъ е оскърбително! Вие оскърбихте г. подпрѣдседателя!

Прѣдседателътъ: Азъ моля Народното Събрание да гласува трѣбва ли да пристѣпимъ... (Тропане.)

М. Такевъ: Ще говоримъ първо!

Г. Кирковъ: Прѣдлагамъ да се покани г. прѣдседателътъ да си отиде въ къщи на спокойствие!

Министъръ-Прѣдседателъ Д-ръ С. Даневъ: Г-да народни прѣдставители! Азъ, когато вземахъ по-напрѣдъ думата, не искахъ да се позовавамъ на

правилника, а искахъ чистосърдечно да дамъ своитѣ обяснения, защо сме прѣредили разглеждането.

Я. Сакъзовъ : Всѣка вечеръ това го правите и това, както виждате, сѣ „чистосърдечно“!

Министъръ-Прѣдседателъ Д-ръ С. Даневъ : Казвамъ ви причината — причината е тази, защото искаме да прокараме бюджета. (Глъчка въ крайната лѣвица.)

В. Димитровъ : Защо вдигнахте Събранието за покойната майка на Бенковски?

Министъръ-Прѣдседателъ Д-ръ С. Даневъ : Това не е мотивъ да не искате прѣреждане; може за това да ни осъждате.

Н. Цановъ : Вие държите правилника въ рѣцѣтъ си, гледайте чл. 52 какво казва. Вие сега ни давате военния бюджетъ и искате общи дебати.

Министъръ-Прѣдседателъ Д-ръ С. Даневъ : По това ще поговоримъ; може би тамъ да сте прави. Но не ви отнемаме думата, за Бога! Азъ мисля, че сме напълно свободолюбиви къмъ всѣкого; никого не сме искали да стѣсняваме и вие отъ лѣвицата имате най-малко право да се оплаквате.

М. Такевъ : И ние не ви правимъ стѣснения.

Н. Цановъ : И вие нѣмате право да се оплаквате отъ насъ.

Министъръ-Прѣдседателъ Д-ръ С. Даневъ : Азъ мога да отговоря на г. Филова, че дневниятъ редъ е установенъ и, за да има прѣреждане, трѣбва предложение за спѣшностъ. Азъ не му отговарямъ по този начинъ само затуй, защото искахъ да дамъ обяснение, на кои факти ще настоявамъ, прѣди всичко, да се спре народното прѣдставителство. Сега обаче, подиръ обясненията, които ви дадохъ, ако искате по-нататъкъ да продължавате, ще моли г. прѣдседателя да внимава, щото, който иска да вземе думата по прѣреждането на дневния редъ, да се съобразява съ чл. 51 отъ правилника. Четѣте чл. 51 и направѣте надлежното предложение; тогава само ще имате право да говорите. Друго-лче говоренето е безпрѣдметно.

Прѣдседателътъ : Г-да народни прѣдставители! Нѣкои отъ народнитѣ прѣдставители искатъ да промѣнимъ дневния редъ, който е туренъ за днесъ. (Д. Филовъ: Прѣдложението е готово.) Тѣй като прѣдложението е готово, дайте го да го видя азъ.

И. Воденчаровъ : $\frac{2}{3}$ трѣбватъ да се приеме.

М. Такевъ : 10 души трѣбватъ да се прогласи спѣшностъ. Искамъ думата.

Прѣдседателътъ : Ама и азъ имамъ думата! (Смѣхъ.)

Прѣдложението е подписано отъ 10 души. (Чете.) „Прѣлагамъ провѣрката на изборитѣ да се прогласи за спѣшна.“

Ония, които искатъ . . . (Гласове: отъ лѣвицата и отъ крайната лѣвица: Думата искаме!)

М. Такевъ : Трѣбва да си обяснимъ прѣдложението.

Прѣдседателътъ : Ония, които искатъ . . . (Тропане отъ лѣвицата и крайната лѣвица. — Шумъ. — Прѣрекание между дѣсницата и крайната лѣвица.)

В. Димитровъ : Работата нѣмше да бѣде много добръ наредена, ако г. Франга бѣше на мѣстото си!

Министъръ-Прѣдседателъ Д-ръ С. Даневъ : Една бѣлѣжка само ще направя. Азъ констатирамъ у васъ желание да се тормози работата. (Отъ крайната лѣвица: Не е вѣрно! Протестираме! — Отъ дѣсницата: Истина е! — Шумъ.)

Г. Ъирковъ : Вие внасяте вашия бюджетъ 15 дена прѣди да се свърши сесията и говорите, че ние тормозимъ работата. Това е срамота, г-нѣ министри! (Прѣрекание между дѣсницата и крайната лѣвица.)

А. Страшимировъ : Азъ прѣди малко, г-нѣ Министъръ-Президенте, Ви говорихъ за разположението на народното прѣдставителство, и молихъ Ви да не създавате излишенъ скандалъ въ Камарата и да не правите това въ името на спѣшната работа. Така щото не можете да ни обвинявате, че ние желаемъ да тормозимъ.

Министъръ-Прѣдседателъ Д-ръ С. Даневъ : Вие дойдохте да ми говорите, щото днесъ да се не пристѣпва къмъ генералнитѣ дебати по бюджета, (А. Страшимировъ: Да!) обаче тукъ се прави едно предложение за спѣшностъ, да се прѣредитѣ всички други въпроси по дневния редъ и да се пристѣпни къмъ гледане на изборитѣ, което може да ни отнеме нѣколко дена.

А. Страшимировъ : Това не е безизвѣстно за какво се прави. Туй се прави само за това, за да имаме врѣме да говоримъ по бюджета.

Министъръ-Прѣдседателъ Д-ръ С. Даневъ : Ако прѣдложението, което се прави отъ г. Филова, бѣше предложение неясно, по което имаше нужда да се говори, азъ нѣхъ самъ да помоли г. прѣдседателя да ви даде думата да се обясните. Но нѣщо по-ясно отъ това може ли да има? Вие искате да се говори по изборитѣ. Затова нѣма освѣтъ да се гласува. Всѣко говорене е говорене на вѣтъра и, още единъ пътъ повтарямъ, просто тормозене на работата.

М. Такевъ : Искамъ думата!

Д. Благоевъ: Понеже Вие тѣй постѣпвате, ние ще поставимъ тѣй, както намѣримъ за добръ.

Прѣдседателъ: Тукъ чл. 51 казва: „Никакъвъ законопроектъ или прѣдложение не може да се считатъ за бързи, освѣнъ по искането на правителството или на 10 души прѣдставители“. Има едно прѣдложение... (Гласове: Още едно има!) Ако прѣдложението за бързина се приеме съ $\frac{2}{3}$ отъ присѣдствующитѣ прѣдставители, то законопроектътъ или прѣдложението минава на три четения. (М. Такевъ: Ама първо трѣбва да се говори!) Тукъ въ този членъ таквъзъ едно прѣдложение като стане, не се казва че говорене става. (Отъ крайната лѣвица: А а а!)

Д. Филовъ: Трѣбва да говоримъ, за да убѣдимъ прѣдставителството, че е нужно да му се даде спѣшность. (Глъчка.)

Министъръ-Прѣдседателъ Д-ръ С. Даневъ: (Къмъ г. прѣдседателя.) Дайте имъ да говорятъ.

Прѣдседателъ: Ако ми опрѣдѣлите само единъ или двоица, че само тѣ като говорятъ... (К. Мирски: То е опрѣдѣлено отъ правилника! — Шумъ.)

Вдигамъ засѣданието за 5 минути.

(Слѣдъ отидихъ подпрѣдседателъ г. А. Франгя заема прѣдседателското мѣсто срѣдъ ржкоплекание отъ крайната лѣвица и лѣвицата.)

Прѣдседателъ А. Франгя: (Звъни.) Засѣданието се продължава.

Г-да народни прѣдставители! Има едно прѣдложение за спѣшность. Само по него ще дамъ думата и ви моля, за да не губимъ врѣме, понеже тази работа е кратка, бждѣте и вие кратки и ясни, за да можемъ да я свършимъ по-скоро и да гледаме понататкъ работата. (Отъ дѣсницата: Прочетѣте прѣдложението!) Прѣдложението е за спѣшность.

В. Димитровъ: Моето прѣдложение по закона за сѣдебнитѣ пристави.

Министъръ-Прѣдседателъ Д-ръ С. Даневъ: Защо правите това второ прѣдложение за спѣшность?

В. Димитровъ: Да се гледа днесъ законътъ за сѣдебнитѣ пристави.

Министъръ-Прѣдседателъ Д-ръ С. Даневъ: Ами, ако има нѣкой готовъ да говори по бюджета, защо да не го допуснемъ? (Гласове: Нѣма!) Азъ се научихъ, че има.

Я. Сакъзовъ: Ще ни турите въ положение и ние да говоримъ, ако свърши той, а ние пещемъ да говоримъ сега.

Министъръ-Прѣдседателъ Д-ръ С. Даневъ: Нѣма да се свърши днесъ.

Прѣдседателъ А. Франгя: Има истина едно второ прѣдложение, то е: „прѣдлагамъ спѣшность по закона за сѣдебнитѣ пристави.“ Първото е само: „прѣдлагамъ спѣшность“. (М. Такевъ: По изборитѣ!) „Прѣдлагамъ спѣшность по проверка на изборитѣ.“

Министъръ-Прѣдседателъ Д-ръ С. Даневъ: И за двѣтѣ ли настоявате?

В. Димитровъ: По спѣшността искамъ думата.

Прѣдседателъ А. Франгя: Г-нъ Такевъ! Моля Ви, кажете, кое е прѣдложението, което Вие направихте?

М. Такевъ: По изборитѣ! И понеже азъ правя това прѣдложение, ще говоря по него.

Прѣдседателъ А. Франгя: Имате думата.

М. Такевъ: Г-да прѣдставители! Прѣди всичко двѣ заблѣжки трѣбва да направя. Правителството нѣма никакво право да ни упрекава насъ тукъ, лѣвицата, че сме искали да тормозимъ работата. Напротивъ, по всичко се вижда, че ние желаемъ въ хармония съ болшинството и правителството да бждемъ полезни на страната и по възможность, като изучимъ въпроситѣ, добросъвѣстно да вдигаме рѣка. Досегашнитѣ вотове тукъ на лѣвицата, както бѣше и снощиятъ случай, както бѣше и завчера, тѣзи вотове показватъ, че у насъ нѣма parti pris, непрѣмѣнно да правимъ обструкция на правителството. Ако ние бихме желали да правимъ обструкция, г. Министъръ-Президентътъ ще си спомни какъ трѣбва да се прави обструкция, когато я правихме заедно. (Глъчка.) Но сега, вие знаете, че ние нѣмаме намѣрение да правимъ обструкция. Ние сме 70 души тукъ и ако речемъ да не ви дадемъ да гласувате нито единъ законъ — ще го направимъ. (Министъръ Х. Тодоровъ: Много голѣма дума!) Но ние не желаемъ.

Да отида на втората заблѣжка. Не е правъ г. Първиятъ Министъръ като ви казва: за мене е по-важно гласуването на бюджета, отколкото проверката на изборитѣ. Ще ми позволите да имамъ малко особено отъ неговото мнѣние. Защото, ако г. Първиятъ Министъръ иска въ 15 дена, които ни оставатъ — даже нѣма 15, а 10, — да гласуваме 8 бюджета по министерствата, единъ бюджетъ на Сѣтната Палата, другъ бюджетъ на мината, трети на Държавната печатница и приходо-разходния бюджетъ, всичко това въ 10 дена, отъ които 8 ще бждатъ присѣствени, струва ми се, че не бѣ съвсѣмъ правъ, като казва: за мене бюджетътъ е по-важенъ. Ако бюджетътъ бѣше по-важенъ, отколкото изборитѣ, нѣмаше да се даде бюджетътъ 10 дена прѣди закриването на сесията. И, г-да прѣдставители, заблѣжете, че това става тогава, когато изричниятъ текстъ на закона за отчетността по

бюджета задължава министерството към 1 ноември да внесе бюджета в Камарата, към 1 ноември, за да даде възможност на г. г. представителите в един мѣсец да изучат бюджета и да го гласуват. Може и по-рано, но в всички случаи да има два мѣсеца преди дохождането на новата година. Това не направи правителството и сега не може да каже: азъ искамъ соите que соите да се гласува бюджетътъ. Остава толкова кратко време, по ваша погрѣшка. Но, г-да представители, менѣ ми се струва, че в конкретния случай г. министърътъ, първо, бѣше не правъ, защото, да се държатъ едни избори висащи въ въздуха, когато имаме 3 мѣсеца извънредна сесия и 2 мѣсеца редовна и особено въ редовната; когато имаме изричния текстъ въ нашия правилникъ, който казва, че анкетниятъ комисии въ първите дни докладватъ, а ето вече ние засѣдаваме мѣсецъ и половина и нѣма да се докладватъ тѣзи избори, струва ми се, че не е съвсѣмъ право да се държатъ въ това положение тѣзи хора, по, и второ, затова, защото г. Първиятъ Министъръ знае твърдѣ добръ, че хората се чудятъ по кой начинъ да постѣпять, щото гласуването на законитѣ да става отъ депутати, имѣюци това качество и придобили това качество слѣдъ провѣрката на изборитѣ. Представѣте си, г-да представители, че 50 души бѣха въ това положение, изборитѣ имъ сж подѣ анкета и 50-тѣ души гласуватъ закони, гласуватъ бюджета и слѣдъ гласуването на тия законопроекти ние ги касираме. Какво ще стане? Вие ще имате едни законоположения гласувани отъ неимѣющи мандатъ да гласуватъ. Понече ние не можемъ по нашата конституция да намѣримъ новъ модусъ, за да даваме провѣрката на сѣдилищата и да се явимъ туй съ мандати легализирани, ние се мѣчимъ по възможности — а въ другитѣ държави има законъ за това — слѣдъ провѣрката на повече отъ половината представители да се пристѣпимъ къмъ гласуване на законопроектитѣ. Ето защо г. Марковъ и неговитѣ приятели, както и останалитѣ три избора да ги държимъ да ги легализираме слѣдъ Нова-година, менѣ ми се струва не само не е споредъ правилника, но и не е много конституционно.

Но, г-да представители, за да ви дадемъ още единъ пѣтъ доказателство, че ние желаемъ да не прѣчимъ на правителството, а, напротивъ, ние го поддържаме всѣкога, защото искаме да видимъ що добро то може да направи за страната и единъ день, когато ще имаме случай да излѣземъ пакъ на политическото избирателно поле, тамъ ще си опитае силитѣ, като ще почнемъ взаимно да критикуваме своитѣ дѣйствиа въ парламента, затуй не желаемъ соите que соите да правимъ обструкция и фактитѣ показватъ че не правимъ. Но, г-да представители, трѣбва да констатираме единъ неотраденъ фактъ, че често пѣти се случватъ такива неприятности въ парламента, задѣто се иска да се стѣпче, така да се каже, правилникътъ за вътрѣшния редъ.

Тазвечерината неприятностъ на какво се дължи? Уважаемиятъ подпрѣседателъ г. Франгя — и мисля, че съмъ тълкувателъ на чувствата на цѣлата тази лѣвица — водѣше дебатитѣ прѣкрасно, точно споредъ правилника.

Прѣседателствующъ А. Франгя: Г-нѣ Такевъ, една дума. Отъ уважение къмъ прѣседателството, най-покорно Ви моля, за да можемъ да свършимъ работата, оставѣте перипетиятѣ настрана.

М. Такевъ: Г-нѣ подпрѣседателю, Вашето достойнство не е Ваше лично достойнство и всички скандали и оскръблениа, които станаха не сж само Вашѣ лично. Вие сте тукъ подпрѣседателъ по нашъ вотъ, (Отъ дѣсницата: Не по ванъ вотъ. К. Мирски: По вота на Народното Събрание.) слѣдователно ние сме ангажирани въ Вашето достойнство. Така щото, не може да се казва, че може току-така единъ подпрѣседателъ да се помете като съ метла, да си отиде като слуга, и ние да си рѣшаваме. (Г-нѣ Т. Начовъ възразява нѣщо.) Това може да става въ с. Калековецъ, но тукъ не може. (Д. Цанковъ: Може — ти не разбирашъ.) Но, г-да прѣдставители, за да знаете, че ние не желаемъ да правимъ обструкция, ние сме съгласни и сега, както прѣдложи г. Даневъ и както самъ г. Марковъ бѣ съгласенъ, нека се отложатъ изборитѣ и нека се тури на дневенъ редъ законътъ за приставитѣ и да гласуваме този законъ, защото вижте въ какво положение сме изпаднали и даже вижте какви ще бждатъ нашитѣ дневници. Г-нѣ Теодоровъ говори 1 часъ, прѣсѣкохте го и ще си продължи рѣчта слѣдъ 1 януарий. Почнахме закона за приставитѣ, гласувахме половината, а половината ще гласуваме слѣдъ 1 януарий. Дѣ става туй? Особено почне ли единъ ораторъ да говори, както много обстоятелствено изтъкна туй г. Филовъ, дайте му просторъ да свърши; почне ли се единъ законопроектъ, да се довърши, а иначе какво става? Галиматия.

Нѣщо повече. Понече се ссилахъ на снощния вотъ по дневния редъ, трѣбва да констатирамъ още единъ неприятенъ фактъ за да се не повтара. Г-нѣ подпрѣседателътъ Ходжевъ прѣседателствуваше снощи. Когато уважаемиятъ г. Първъ Министъръ прѣдложи да се прѣреди дневниятъ редъ и да се турятъ на първо мѣсто общитѣ дебати по бюджета и се вдигнаха рѣцитѣ, азъ направихъ формално прѣдложение, че е меншество, но въпрѣки изричния текстъ на правилника, че когато има съмнѣние, трѣбва да се повтори, г. прѣседателствующиятъ напусна своята трибуна и уважаемитѣ г. г. министри напуснаха залата и ние останахме съ отворени уста. Ние, прочее, имаме право днесъ да започнемъ оттамъ, че снощниятъ вотъ не бѣ законенъ, защото не бѣ съобразенъ съ правилника и нѣмаше болшинство за този дневенъ редъ, по ние оттамъ не почнахме, а искаме да бждемъ достатъчно примирителни, като искаме да се отло-

жати дебатите на бюджета, защото и по самия правилник не можете да говорите по тях. Днеска ми давате бюджета на Военното Министерство, а аз по правилника имам право 24 часа да го чета. Отворите правилника: никакво законодателно предложение не може да се дебатира, докато не се изминали 24 часа. Днеска ми давате военния бюджет и нямате юридическото право да го дебатирате. Ето защо от тая точка трябва да констатирам, че искането да се говори по общата финансова политика днес не е право. Прочее, аз моля народното представителство да приеме сега да отложим генералните дебати по бюджета за в понеделник, макар че тук има някои подпушчувания за в събота. Обаче г. Цанковъ завчера направи предложение и ние го приехме, че единственият ден, когато разглеждаме прошенията на българските граждани е съботният, и нека не го отдаваме за друго, а да гледаме прошенията на хората, защото съ стотина хора, и даже депутации, чакат за да чуят резултата на молбите си. Прочее, в събота ще имаме прошения, а генералните дебати по бюджета да почнат в понеделник, а сега, докато дойде време да се разотидем, да турим на дневен ред закона за приставите. (Глъчка.)

Т. Начовъ: Не съм аз като Такевъ..., който може всичко да понася. Аз не мога да понасям.

Прѣседателствующъ А. Франгя: Не Ви давамъ думата.

М. Такевъ: Или го накарайте да си оттегли думите, или ще кажа че той е отчаян...

Прѣседателствующъ А. Франгя: Прави бѣлѣжка на г. Начова и моля тази забѣлѣжка да се забѣлѣжи въ протокола. Пазѣте достоѣйствието на Народното Сѣбрание, г-нъ Начовъ! И моля да седнете.

М. Такевъ: Той е единъ...

Прѣседателствующъ А. Франгя: Моля да се запише бѣлѣжка и на г. Такева, защото азъ направихъ това, което трѣбваше, а г. Такевъ каза една дума, която не трѣбваше да се казва въ Народното Сѣбрание. Г-нъ Начовъ, не Ви давамъ думата.

Моля ви, г-да, нека пазимъ малко достоѣйствието на Народното Сѣбрание, иначе ще заприлича на не знамъ какво си.

Има ли да говори нѣкой по предложението за спѣшность.

Д. Филовъ: Азъ искамъ думата за лично обяснение. Азъ скърбя, че г. подпрѣседателъ на Сѣбранието не е разбралъ добръ моята мисль. Азъ не искахъ да кажа, че прѣседателството е виновно, дѣто е станало нарушение на правил-

ника, но искахъ да кажа, че то не е взело въ внимание прѣдписанието на чл. 5, буква з, и съгласно чл. 40, когато се опрѣдѣля дневниятъ редъ, да напомни на народното прѣдставителство, че има доклади на анкетните комисии вече готови, на които времето е минало за докладване, слѣдователно се нарушава правилникътъ, та да се сезира народното прѣдставителство съ дневния редъ и да се не даде възможность по такъвъ начинъ да се прѣрежда дневниятъ редъ, щото да се нарушава правилникътъ. Това искахъ да кажа, и казахъ, че за това малко вина се пада и на г. Министъръ-Прѣдседателя, който много прибързва, когато се вдига засѣданието, да прѣдлага дневния редъ.

Прѣседателствующъ А. Франгя: Другъ нѣкой иска ли да говори по спѣшностьта. (Гласове: Да се гласува!)

Полагамъ на гласуване предложението, направено съгласно съ правилника отъ 10 души народни прѣдставители, които прѣдлагатъ: спѣшность по закона за съдебните пристави.

М. Такевъ: Другото предложение оттегля ли се?

Д. Филовъ: Засега азъ не оттеглямъ моето предложение.

Прѣседателствующъ А. Франгя: Моля г. г. прѣдставителите, които приематъ предложението за спѣшность, да си вдигнатъ ржката. (Меншество.) Народното Сѣбрание не приема.

Има друго едно предложение...

Министъръ-Прѣдседателъ Д-ръ С. Даневъ: Вървамъ, че на другото предложение нѣма да настояватъ.

Д-ръ П. Гудевъ: Предложението за изборите се оттегли.

Министъръ-Прѣдседателъ Д-ръ С. Даневъ: Нѣма ли нѣкой да говори по общите дебати по бюджета. Ако има нѣкой, нека да говори. Азъ чухъ, че г. Драгиевъ билъ готовъ. (Д. Драгиевъ: Не съмъ получилъ военния бюджетъ.) Азъ чухъ, че сте готови и искате да говорите.

Азъ се съгласявамъ да останатъ рѣшенията по бюджета за в събота въ 9 часътъ, а сега да се пристъпи къмъ второто четене на закона за съдебните пристави.

Прѣседателствующъ А. Франгя: Втората точка отъ дневния редъ е продължение второто четене на законопроекта за съдебните пристави. (Н. Мушановъ: Нали падна това?) Падна спѣшностьта, а сега иде по реда си.

Докладчикътъ г. Бурмовъ има думата.

Позволѣте ми една бѣлѣжка. Моля г. г. народните прѣдставители да четатъ добръ и да изучатъ добръ правилника, защото той е силата на Камарата.

Докладчикъ С. Вурмовъ: Снощи се отхвърли чл. 30, а слѣдователно и чл. 31, тъй както бѣха приети и слѣти отъ комисията.

Министъръ Х. Тодоровъ: Г-да! Вие не обърнахте внимание на това, което се докладва, та може би ще се направи една грѣшка. Снощи като се отхвърли чл. 30, въ който влизаше и чл. 31, трѣбва сега да обърнете внимание на това: чл. 31 да се отхвърли ли или не. Азъ искамъ да помоля Народното Сѣбрание да остане чл. 31, защото въ него се казва: „жалби за бавностъ и неправилен дѣйстви на приставитѣ се освобождаватъ отъ гербовъ сборъ“. Чл. 30 го нѣма, неговото постановление може да влѣзе въ нѣкой членъ отъ закона за гербовия сборъ, но чл. 31 трѣбва да си остане, както си е. Ако щете отхвърлите го, но азъ мисля, че този чл. 31 трѣбва да остане.

Н. Мушановъ: Г-да народни прѣдставители! Чл. 30 обгрѣщаше и чл. 31. Когато се казва, че „молбитѣ, които се подаватъ до приставитѣ по изпълнителнитѣ дѣла, не плащатъ берии“, той обгрѣща и него.

Министъръ Х. Тодоровъ: Моля, едно обяснение. Прѣдложението на г. Вжжарова бѣше тъй: чл. 30, както се докладва отъ комисията, се отхвърли. Значи, нищо не съществува.

Н. Мушановъ: Но той обгрѣщаше и чл. 31.

Министъръ Х. Тодоровъ: Трѣбва да рѣшите: трѣбва ли да стои чл. 31 или не.

Н. Мушановъ: Нѣма значение, защото тукъ е изключение отъ правилото, че се плащатъ нѣкакви берии. Когато има писано, че никакви берии не се плащатъ...

Министъръ Х. Тодоровъ: Къдѣ?

Н. Мушановъ: Нали отхвърлиме чл. 30. Като не се говори въ закона, подразбира се, че не се плаща.

Министъръ Д-ръ А. Радевъ: Г-да народни прѣдставители! Чл. 31 трѣбва да си остане. И ето защо. Много пжти се случва жалби срѣщу дѣйстви на приставитѣ да се даватъ направо въ окръжния сѣдъ. Ако се не освободятъ отъ плащане гербовъ сборъ, като всѣка жалба по производство, дадена на окръжния сѣдъ, сѣдѣтъ може да иска единъ левъ гербова марка. Въ стария законъ за сѣдебнитѣ пристави бѣше тъй: Заявленията за изпълнение на изпълнителни листове не се обгербоваатъ, но изрично бѣше казано тоже, че жалбитѣ за бавностъ се освобождаватъ отъ гербовъ сборъ, макаръ че имаше и другото постановление. Тѣй щото, постановлението на чл. 31 е необходимо, за да не карае гражданитѣ, когато се оплакватъ противъ дѣйствиата на сѣдебнитѣ пристави, било прѣдъ мировитѣ сѣдии,

либо прѣдъ окръжнитѣ сѣдилища, да плащатъ въ първия случай 50 ст., въ втория по единъ левъ.

Докладчикъ С. Вурмовъ: Споредъ проекта, г-да народни прѣдставители, жалбитѣ до приставитѣ се дѣлѣха на двѣ категории: жалби по изпълнение и жалби за неправилен дѣйстви на приставитѣ. Споредъ проекта, първитѣ се обгербоваха съ 50 ст., а послѣднитѣ не се обгербоваха. Въ комисията ние приехме слѣдующето: да се обгербоваатъ само жалби, съ които се прѣдставяха на приставитѣ изпълнителни листове или заповѣди за изпълнение, а другитѣ жалби, било за ошнѣ, за показване способъ, както и за бавностъ и пр., да се не обгербоваатъ. Затуй съединихме чл. 30 съ чл. 31. Сега, снощи се отхвърли чл. 30, защото Народното Сѣбрание намѣри, че не трѣбва да се плащатъ никакви марки за тия заявления. Питамъ сега, като отхвърлихте чл. чл. 30 и 31, приставитѣ ще знаятъ ли какво трѣбва да правятъ: трѣбва ли да искатъ да се обгербоваатъ тия заявления до тѣхъ или не. Споредъ мене чл. 31 въ тоя случай трѣбва да се приеме. И затова азъ мисля, че такава редакция ще бѣде най-приемлива. „Молби, които се подаватъ на...“ (Министъръ Х. Тодоровъ: Чл. 31 трѣбва да остане както е.) Та, азъ казвамъ, ако оставимъ чл. 31 тъй, както е, тогава нищо въ него не се говори за молби по изпълнение. Та, азъ казвамъ, приемѣте всичкитѣ тия молби до приставитѣ, за които говори чл. 31, но и молбитѣ, които се даватъ на приставитѣ по изпълнение.

Министъръ Х. Тодоровъ: Не е така. Искамъ думата.

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Имате думата.

Министъръ Х. Тодоровъ: Снощи чл. 30 се отхвърли. Той не съществува вече. Азъ искамъ да обясня въ какво положение се намира въпросътъ. Въ туй положение, както се отхвърли чл. 30, приставитѣ може, на основание на закона за гербовия сборъ, да прави каквото ще. Защо? Защото единъ членъ имаше въ стария законъ, който казваше, че за заявленията до сѣдебнитѣ пристави нищо не се плаща; всички заявления до приставитѣ се освобождаватъ отъ гербовъ сборъ. Вие сега пѣмате подобенъ членъ. (Ан. Коновъ: Сега ще направимъ.) Да, то е работа на Народното Сѣбрание. Затова чл. 31 да си остане — изрично да се каже, — защото чл. 31 по доклада се изхвърля. Сега азъ казвамъ, да се не гласува прѣдложението на комисията, чл. 31 да се отхвърли, ами чл. 31 да си остане, сир. Народното Сѣбрание да гласува противъ отхвърлянето на чл. 31, и тогава ще остане старото; то е тъй, както е било: „жалбитѣ за бавностъ и неправилен дѣйстви на приставитѣ се освобождаватъ отъ гербовъ сборъ“. (Н. Мушановъ: Нали всички се освобождаватъ?) Дѣ е казано? Въ стария законъ за сѣдебнитѣ пристави (Министъръ Д-ръ А. Радевъ: Той ще умре.) ето

какво се казва: „Чл. 33. Както заявления, които се подават на приставитѣ и помощниците по изпълнението на опредѣления, рѣшения и присъди, така и жалбитѣ за бавност и неправилни дѣйствия на приставитѣ и тѣхнитѣ помощници се подават на проста хартия, необлѣпена съ гербова марка“. Дѣ имате сега подобно нѣщо въ новия законъ? Нѣмате. Тогава какво остава? Тогава остава, че заявленията, подавани до приставитѣ, падатъ подъ общия ударъ на закона за гербовия сборъ. Такова е вашето снощно рѣшение. Азъ искамъ да ви помогна, чл. 31 да остане, поне да освободимъ жалбитѣ за бавност. Това е моето мнѣние.

Ан. Коновъ: Г-да народни прѣдставители! Снощи като изхвърлихме чл. 30, съ туй създадохме едно ново положение въ този законопроектъ, а именно, че по книгата, които се подават на съдебнитѣ пристави, не трѣбва да се събира никакъвъ гербовъ сборъ. Тази бѣше задачата и това бѣше значението на вота на Народното Събрание. Щомъ е тъй, правъ е г. Министерътъ на Правосъдието, когато ни обръща вниманието, какво трѣбва да направимъ въ случая по чл. 31, което е изключение отъ чл. 31. За да може тази цѣль на Народното Събрание да се постигне и за да може да има една урегулирана форма въ настоящия законопроектъ, азъ мисля, че трѣбва да направимъ една поправка въ този членъ, понеже възможно е при разглеждането на законопроекта за гербовия сборъ да се постави ново едно положение, съ което воятъ, който снощи Народното Събрание направи, да се унищожи. Щомъ се постави въ закона за гербовия сборъ едно такъво положение, че всички книга, които постѣпват до приставитѣ, се обгербватъ съ толкова и толкова стотинки, естествено е, че снощниятъ воть щѣше да бѣде съвсѣмъ напрасенъ. Ето защо, за да се избѣгне съвсѣмъ това, азъ прѣдлагамъ една нова редакция на чл. 31, която ще подамъ на бюрото и която се състои въ слѣдующето: (Чете.) „Чл. 31, който става чл. 30. Молбитѣ и жалбитѣ за бавност и неправилни дѣйствия, които се подават на приставитѣ, се освобождаватъ отъ гербовъ сборъ.“

Министъръ Х. Тодоровъ: Това казвамъ и азъ.

Д. Драгиевъ: Г-да народни прѣдставители! Ако наистина всинца се въодушевяваме отъ желанието да работимъ и да не губимъ врѣме, струва ми се, че не трѣбва да се повръщаме на веднажъ разрѣшени въпроси. Съ снощния воть Народното Събрание рѣши, каквито молби да се даватъ до съдебнитѣ пристави тѣ, да не подлежатъ на никакво обгербване. Сега г. министърътъ, като настоява да остане тоя чл. 31 така, както е: (Чете.) „Жалбитѣ за бавност и неправилни дѣйствия на приставитѣ се освобождаватъ отъ гербовъ сборъ“, като настоява, казвамъ, да си остане този членъ така, както е въ сѣщностъ, по тоя начинъ иска се възстановяването на снощния членъ, който падна, иска се да бѣдатъ обгербвани онѣзи заявления, които

не се касаятъ до бавност или неправилност, ами въобще до другитѣ заявления. (Министъръ Х. Тодоровъ: Не се разбира. Както щете гласувайте.) Азъ мисля, че съ този членъ въпросътъ е веднажъ завинаги свършенъ. Въ снощния членъ, който падна, има и тѣзи думи: „жалбитѣ за бавност и неправилнитѣ дѣйствия на приставитѣ се освобождаватъ отъ гербовъ сборъ“. Ако ние искаме да туримъ нѣкакъвъ членъ поради туй, че въ закона за гербовия сборъ сж изрично упоменати случаитѣ кога не се обгербватъ заявления, то трѣбва да туримъ единъ членъ съ една редакция много поясна и много по-пълна. И азъ прѣдлагамъ тая редакция, която е доста прилична на редакцията, която прѣдлага г. Коновъ, но мисля че е много по-кратка и по-ясна. Чл. 31 въ законопроекта да се измѣни така: (Чете.) „Всички заявления до съдебнитѣ пристави се освобождаватъ отъ гербовъ сборъ“, били тѣ за бавност или за друго.

Н. Шивачевъ: Азъ мисля, че г. Министерътъ на Правосъдието, както и г. Министерътъ на Просвѣщенiето ни обясниха много добръ, че ако този чл. 31, а сега 30, не сжществува, съдебнитѣ пристави, както и другитѣ съдебни учрѣждения, на законно основание, когато ще има жалби за нѣкакви неправилни дѣйствия на приставитѣ, ще иматъ право да искатъ гербови марки. Сега какво ни врѣди най-сетнѣ ако вземете друго законоположение, за което г. Мухановъ се чуди. Вие знаете, че у насъ, когато се касае за тълкуване на законитѣ, всѣкога се тълкуватъ въ полза на хазната. Какво врѣдѣше на туй редактиране на чл. 31, каквото го редактира г. Министерътъ на Правосъдието? Това е, което казва г. Коновъ, че всички жалби, молби на приставитѣ, както и жалбитѣ за бавност противъ неправилнитѣ дѣйствия на приставитѣ, се подаватъ безъ гербова хартия. Менѣ ми се струва, че това е съгласно съ нашия воть, който дадохме снощи. Така щото, азъ бихъ молилъ за такива въпроси, които сж толкова ясни, да не се спираме. Ето защо азъ ще моля Народното Събрание да се приеме чл. 30 споредъ както го редактира г. Министерътъ на Правосъдието. То е единъ членъ, който бѣше и по-рано, че всичкитѣ молби, които се подаватъ до съдебнитѣ пристави, както и жалбитѣ за бавност, се подаватъ на бѣла хартия. Защото, ако нѣма този параграфъ, утрѣ когато създаваме закона за гербовия сборъ, може да се турне и тогава ще видимъ какво ще стане. (Глътка.) Моля, моля. Понеже законътъ за гербовия сборъ е общъ, а тоя законъ е специаленъ, общо правило е, че специалниятъ законъ отмѣнява общия. Тия работи трѣбва да се знаятъ малко. Ето защо азъ мисля, че изричното постановление тукъ, че за тия молби и жалби нѣма да се даватъ никакви гербови марки, е необходимо и въ полза на нашия воть снощентъ—или се разбираме, или не. Ето защо азъ ще моля да се приеме тази редакция, която г. Министерътъ на Правосъдието формулира.

Ю. Теодоровъ: Г-да народни прѣдставители! Извѣстно ви е, че вчера ние освободихме всичкитѣ книжа, жалби и молби отъ гербовъ сборъ; слѣдователно, чл. 30 падна. Сега стана нужда да разгледаме чл. 31. Чл. 31 се касае само за жалбитѣ за бавност и ние искаме тия жалби и молбитѣ, които се прѣдставятъ на пристава съ листоветѣ за изпълнение, да се освобождаватъ отъ гербовъ сборъ. Намѣсто чл. 31, азъ прѣдлагамъ чл. 30 да има слѣдующата редакция: (Чете.) „Чл. 30. Молбитѣ, съ които се прѣдставятъ на приставитѣ изпълнителнитѣ листове за изпълнение, сѣщо и жалбитѣ за бавност и неправили дѣйствия на приставитѣ, се освобождаватъ отъ гербовъ сборъ.“

К. Мирски: Съ снощния вотъ се взе едно положително рѣшение — всѣка молба, подавана на пристава, и всѣка жалба, подавана сръщу дѣйствиата на сѣдебния пристава, се освобождаватъ отъ гербовъ сборъ; (Министъръ Х. Теодоровъ: Не е вѣрно.) сега е нужно да се прѣредактира чл. 30 както каза бившиятъ Министъръ на Правосѣдието и да минемъ по-нататѣкъ.

П. Вжжаровъ: Г-да народни прѣдставители! Поискахъ думата, за да прѣдстави прѣдложението си къмъ чл. 31, което е почти такова, каквото г. Юрданъ Теодоровъ прѣдложи. То гласи слѣдующето: (Чете.) „Чл. 31. Молбитѣ, които се подаватъ на приставитѣ по изпълнението, както и жалбитѣ за бавност и неправили дѣйствия, се освобождаватъ отъ гербовъ сборъ.“ Въпросътъ е рѣшенъ.

Прѣседателствующъ А. Франгя: Г-нъ Статковъ има думата. (В. Статковъ: Отказвамъ се.) Г-нъ Пасаровъ. (Г. Пасаровъ: Отказвамъ се.) Г-нъ Такевъ. (М. Такевъ: Отказвамъ се.) Г-да народни прѣдставители! По тоя чл. 31 има 4 поправки. Първата е на г. Конова, която гласи слѣдующето: (Чете.) „Чл. 31 става чл. 30. Всички молби, които се подаватъ на сѣдебнитѣ пристави, както и жалбитѣ по тѣхнитѣ дѣйствия, се освобождаватъ отъ гербовъ сборъ.“ Моля онии, които приематъ тази поправка тѣй, както я прочетохъ, да вдигнатъ рѣка. (Меншество.)

Втора една поправка, направена отъ г. Юрдана Теодоровъ, която гласи слѣдующето: (П. Вжжаровъ: Присъединявамъ моята поправка къмъ онай на г. Теодорова.) Г-нъ Вжжаровъ оттегли своята поправка и я присъединява съ онай на г. Юрдана Теодоровъ, която е слѣдующата: (Чете.) „Молбитѣ, съ които се прѣдставятъ на приставитѣ изпълнителнитѣ листове за изпълнение, сѣщо и жалбитѣ за бавност и неправили дѣйствия на приставитѣ, се освобождаватъ отъ гербовъ сборъ.“ Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ тази поправка, както я прочетохъ, да вдигнатъ рѣка. (Меншество.) Народното Събрание не приема.

Има една поправка, направена отъ г. Шивачева, която гласи: (Чете.) „Къмъ чл. 30 да се прибави:

както и молбитѣ, които се подаватъ тѣмъ по изпълнението.“ Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ тази прибавка, както е направена отъ г. Шивачева, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.)

Ц. Таслаковъ: Вие искате да унищожите единъ вотъ вчерашенъ, но не можете да го направите.

Прѣседателствующъ А. Франгя: (Болшинство.) Народното Събрание приема.

В. Статковъ: Искамъ да зная, чл. 31, както е напечатанъ въ законопроекта, остава ли си и съ добавката на г. Шивачева? (Гласове: Тѣй, тѣй!)

Прѣседателствующъ А. Франгя: Моля г. докладчика да прочете члена съ добавката, направена отъ г. Шивачева и да се гласува цѣлиятъ членъ.

Докладчикъ С. Вурмовъ: (Чете.) „Жалбитѣ за бавност и неправили дѣйствия на приставитѣ се освобождаватъ отъ гербовъ сборъ, както и молбитѣ, които се подаватъ тѣмъ по изпълнението.“

Прѣседателствующъ А. Франгя: Полагамъ на гласуване чл. 30 съ прибавката, която приехме, направена отъ г. Шивачева. Моля онии г. г. народни прѣдставители, които го приематъ, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ С. Вурмовъ: (Чете.)

„Глава III.

За бернитѣ по изпълнението на сѣдебнитѣ рѣшения и присѣди.“

Прѣседателствующъ А. Франгя: Полагамъ на гласуване заглавието тѣй, както се прочете отъ г. докладчика, и моля онии г. г. прѣдставители, които го приематъ, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ С. Вурмовъ: (Чете.) „Чл. 32. За всѣка призовка, която издава сѣдебниятъ пристава, взема се по 1 л.“

Н. Шивачевъ: Г-да народни прѣдставители! Азъ и въ комисията, когато ти засѣдаване по изучавае и разглеждане на този законопроектъ, направихъ прѣдложение и молихъ моитѣ другари да се занимаютъ съ въпроса: трѣбва ли да се оставятъ и занаетъ тия берни за призовки, описи и пр., или же трѣбва всичкитѣ тия берни да се опростотворятъ и да се плати единъ пътъ за винаги едно сѣдебно-изпълнително мито и тогава ще знае всѣки единъ длъжникъ колко ще трѣбва да плати за единъ дългъ или за единъ изпълнителенъ листъ, по който дължи. Вие знаете какво става. Азъ съмъ ималъ случай въ моята практика да видя да плаща единъ длъжникъ, особено малкитѣ суми: ако има

да дава 100 л., плаща 200 л.; защото 100 л. сж дългът, а другитѣ 100 л. сж отъ разни берии за призовки, описи и пр. Този въпросъ, тази идея, трѣбва да кажа откровенно, била е отдавна моя, азъ съмъ се мъчилъ да я прокарамъ. И народната партия прѣзъ 1898 г. бѣше отредила парламентарната комисиия, която да изучи разнитѣ реформи по разнитѣ министерства; има отъ нея единъ специаленъ докладъ до Министерството на Правосъдието, въ който изрично казва, че между другитѣ болни мѣста, които има по правосъдието, това е едно отъ най-болнитѣ мѣста. Комисиията прѣдлага: да се замѣнятъ тия разни берии съ едно съдебно-изпълнително мито отъ 2 или 3%. Въ тази комисиия тогава е билъ и почитаемииятъ г. Министъръ на Правосъдието, и азъ вѣрвамъ, че той и сега ще поддържа тая реформа, която трѣбва да стане. Тази реформа е належаща, защото тия берии, които сж голѣми, нашиятъ народъ не може да ги издържа; може да сж добри тия за Франция, Германия и други нѣкои страни, където хората сж богати, по у насъ хората сж бѣдни и трѣбвало би да се направи това. Мотивитѣ ми да искамъ това нѣщо сж, които се изказаха и по-рано, че у насъ правосъдието е доста скъпо.

Тия сж краткитѣ ми обяснения и азъ мисля нѣма нужда да продължавамъ. Защото цѣлата не ми е да говоримъ, а да се върши работа. Ето защо азъ правя слѣдующето прѣдложение: Чл. 31 да се измѣни така: „Взискателитѣ при прѣдаване изпълнителнитѣ листове на съдебнитѣ изпълнители“ — азъ мисля, че пристави и изпълнители е сѣ едно — „плащатъ по 2% съдебно-изпълнително листо.“ Нѣма да говоримъ тукъ за призовкитѣ и пр. Сега, ако почитаемииятъ Министъръ на Правосъдието намѣри, че е малко 2%, азъ нѣмамъ нищо да се каже даже и 3%, но именно тази реформа да се въведе.

А. Груевъ: Г-да народни прѣдставители! Съ мнѣнието на г. Шивачева не съмъ съгласенъ, по слѣдующитѣ съображения: първо, че у насъ въ изпълнителната процедура има прѣвидени врѣмена, когато се пристѣпва къмъ принудително изпълнение, а тѣй сжко и къмъ по-нататѣшни дѣйствия, дѣйствия за събиране сумитѣ, въобще. Ние имаме, прѣди всичко, покана за доброволно изплащане. Тамъ се плаща 1 л. Тѣй щото, ако приемемъ прѣдложението на г. Шивачева, трѣбвало би, щомъ дадемъ заявление на съдебния приставъ, веднага да платимъ всичкото мито, когато длъжникътъ, слѣдъ получаването на първата призовка за доброволно изплащане, може да си внесе цѣлата сума, безъ да се обрѣменява съ други разноски; а онзи, който е педобросъвъстенъ длъжникъ и който не иска да плати доброволно, разбира се, той трѣбва да плати всички ония берии, за които се употреблява трудъ; напр. по описа, продажбата и т. н. Тѣй щото, мнѣнието на г. Шивачева, наистина, отъ една страна може да е справедливо, но отъ друга страна е несправедливо; понеже, които сж имали

работа съ изпълнението, тѣ знаятъ, че мнозина отъ длъжницитѣ, слѣдъ получаване на поканата за доброволно изплащане, тѣ си внасятъ сумата и нѣма защо да се товарятъ съ по-нататѣшни разноски. Отъ друга страна, г. Шивачевъ прѣдлага 2%; но на коя сума: на тази ли, въ рѣшението дѣто е, или на сумата, въобще, която е въ съдебния приставъ? Туй не е обяснено.

Това е по отношение на прѣдложението на г. Шивачева.

Азъ правя друго едно прѣдложение по отношение на чл. 32 и ще моля г. министра, както и г. г. народнитѣ прѣдставители да го приематъ. То е прѣдложението: „да се стбиратъ отсега занапрѣдъ беритѣ не въ пари, а въ гербови марки.“ (К. Мирски: На друго мѣсто за това.) Сѣ едно е.

К. Мирски: На края, на края!

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Моля, г-нѣ Мирски, нѣмате думата! Ще говорите послѣ!

А. Груевъ: Защото тукъ се казва, че се плаща 1 л. берия на всѣка призовка. Щомъ се плаща тѣй, да се каже: да се облѣпва веднага марката на заявлението и да се унищожава. Туй го правя, г-да прѣдставители, по слѣдующитѣ съображения. Отъ съдебнитѣ пристави разни регистри се водятъ. Не ще съмнѣние, и за тѣзи берии има особенъ регистъръ — квитанционна книга. За да се води тази квитанционна книга, трѣбва особенъ писаръ, значи по-голѣми разноски ставатъ, когато, ако се облѣпватъ гербови марки, тогава приставътъ самъ ще унищожи гербовитѣ марки и не могатъ да ставатъ нито злоупотрѣбления, нито ще има излишни разноски за квитанционна книга и за добавяченъ писаръ. Това отъ една страна. Отъ друга страна, когато отиде ревизорътъ да прави ревизия, направо ще прѣгледа по дѣлото какви дѣйствия сж ставали и ще види, дали сж събрани гербовитѣ марки, тогава когато въ другия случай трѣбва да търси квитанционната книга да види, дали сж правилно записани беритѣ въ квитанциитѣ при дѣлото или въ самия кочанъ на квитанционната книга. Тѣй щото, азъ правя такава прѣдложение: слѣдъ думитѣ „взема се по 1 л.“ да се прибави „гербови марки“, и ще моля това мое прѣдложение да се приеме.

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Г-нѣ докладчикътъ има думата за едно обяснение.

Докладчикъ С. Вурмовъ: Азъ ще възразя, г-да народни прѣдставители, само на г. Груева. (Гласове: Нѣма нужда!) Едно нѣщо, г-нѣ Груевъ! Искамъ да Ви кажа, че това е въпросъ, по който ще говоримъ, когато ще дойде чл. 40, който опрѣдѣля по какъвъ начинъ се събиратъ беритѣ, не само за призовки, ами и за описи и т. н. За редактиране въ тази смисълъ на тоя членъ, азъ съмъ съгласенъ съ г. Груева и съмъ приготвилъ прѣдложение въ тази смисълъ, макаръ че комисиията не

то прие; но ще говоримъ по него, както казахъ по-рано, когато дойде чл. 40, който опрѣдѣля начинътъ, по който се събиратъ беритѣ за всичко.

Сега едно нѣщо. Това, което повдига г. Шивачевъ, не е въпросъ, който не се повдига и не се обсъжда и въ комисията. Обаче, комисията, по много съображения, нѣкои отъ които се казаха, а пъкъ и по друго едно съображение не се съгласи съ г. Шивачева. Ние не можахме да опрѣдѣлимъ размѣра на туй мито: нѣмахме тѣзи цифри, нѣмахме тѣзи данни, нѣмахме тѣзи статистики, на основание на които бихме могли да намѣримъ една цифра на митото, да кажемъ, 1% ли трѣба да се взема, или 2%, или 3%. Та считамъ, колкото и да се говори по този въпросъ, едвали ще има мнѣние, което да приемемъ, да опрѣдѣлимъ така карламаданъ 2% или повече или по-малко.

Ан. Коновъ: Г-да народни прѣдставители! Ако имаше нѣщо, отъ което най-много да се оплакватъ длъжниците — а заедно съ това почти всички български граждани — противъ изпълнителния институтъ, то бѣше, именно, по-голямото количество пари, които събираха отъ тѣхъ сѣдебнитѣ пристави, и то тѣзи пари, които се казватъ „за призовки“. Защото въ моята практика, както зная и отъ практиката на други нѣкои мои приятели, азъ съмъ дошълъ до туй заключение, че дѣйствително платитѣ на приставитѣ, ако сж расли и ако сж били толкова голѣми, то е само зарадъ туй, защото по всѣкакъвъ начинъ сѣдебнитѣ пристави сж се грижели да увеличаватъ издаването на призовкитѣ по изпълнение на дѣлата. Еднажъ се дава молба съ листъ заедно за доброволно изплащане, издава се една призовка, а въ нѣкои мѣста и двѣ; втори пътъ приставитѣ иска пакъ молба за указване на способъ на изплащане, събиратъ се пакъ 2 л. за призовки; трети пътъ се иска за пристъпване къмъ описъ, пакъ се събиратъ 2—3 л. за призовки и т. н. Така че, има факти, че по единъ изпълнителенъ листъ за 5 л. се плащатъ 30 л. изпълнителни берии. Сега, повеже ние прогласяваме тукъ, заедно съ това и г. Министерътъ на Правосъдието, че се правятъ реформи въ този институтъ, то тѣзи реформи трѣбва да се почувствуватъ отъ самитѣ граждани, отъ тѣзи, които се плачатъ. Какъ може това да го направимъ ние? Ако въ настоящия законопроектъ ние оставимъ да съществува този членъ, както е редактиранъ, че трѣбва да се плаща за всѣка призовка 1 л., азъ ви увѣрлявамъ, че ние не правимъ никаква разлика, че ние не правимъ никакво облекчение, защото ние, което правимъ, е слѣдующето: това, което сѣдебнитѣ пристави сж взимали за своя джебъ, ние сега го взимаме отъ тѣхния джебъ и го оставяме за държавната хазна. За третитѣ лица, за българскитѣ граждани това е безразлично, дали държавата получава тѣзи пари, или сѣдебниятъ приставъ. Това е сѣ едно за тѣхъ: взематъ отъ единия човалъ и турятъ въ другия. Но казахъ по-рано, че ако искаме да направимъ

една реформа, която да се почувствува отъ всички, то е именно да намалимъ — ако не да унищожимъ, — да намалимъ тѣзи берии. Затова именно азъ ще направя една нова редакция на този членъ въ такава смисълъ: (Чете.) „Чл. 32 става чл. 31. За всѣка призовка, която издава сѣдебниятъ приставъ по дѣла за суми по-големъ отъ 100 л., взима се по 50 ст.“ Така че, вмѣсто по 1 л., както се е взимало досега, да се взима поне по 50 ст., и то въ случаитѣ, когато въ изпълнителнитѣ листове фигуриратъ суми по-големъ отъ 100 л. Азъ мисля, че настоящето прѣдложение ще бѣде въ сила да посочи, да покаже на българскитѣ граждани, че дѣйствително тукъ ставатъ нѣкакви си реформи. Ако ние това не приемемъ, естествено е, че никаква реформа не става: взимаме го отъ джеба на едно и го туряме въ джеба на другото. Ето защо азъ моля уважаемиятъ Министеръ на Правосъдието да възприеме тази мисълъ и да се съгласи тази нова редакция да се приеме въ настоящия законопроектъ.

Д. Драгиевъ: Г-да прѣдставители! Макаръ че сме се спрѣли да разискваме чл. 32, но струва ми се, че въ сжщностъ въпросътъ, който ни занимава, е въпросътъ за беритѣ и правъ бѣше г. Шивачевъ, като прѣдлагаше да се взима само извѣстно мито за изпълнението на дѣлата. Дали ще приемете неговото прѣдложение или нѣкое друго, азъ не зная, по менѣ ми се струва, че необходимо нужно е да направимъ едно намаление въ тия берии. Снощи г. Димчевъ прѣдстави една смѣтка за онѣзи тежки разноси, съ които се товарятъ длъжниците у насъ. Тази смѣтка показваше, че за единъ искъ отъ нѣкакви си 200 л. длъжникътъ се натоварва съ сѣдебно-изпълнителни разноси, въ които, впрочемъ, снощи не чухъ да тури разносикъ по публикацията, които често възлизатъ на 3, 5 и повече лева — товарятъ се длъжниците съ една сума отъ 30 л. Сега, ако разгледаме четвъртата страница на кой да е вѣстникъ, било софийски или провинциаленъ, ние ще видимъ редъ обявления, съ които се оповѣстява продаватъ на кѣщи или дворове, или на 10—15 декара ниви, и всичко това съ цѣна за около 60, за около 70 л. Азъ мога да ви посоча броеве на в. „България“ отъ мѣсець ноемврий, па и въ който щете вѣстникъ, (Гласове отъ дѣсницата: Това нѣма нищо общо съ закона.) такива обявления, въ които кѣщи, дворове сж прѣцѣпени за 40, за 50 л. И онова, което е по-печално, то е, че и при извършване на продажбата има много кѣщи и много дворове, които оставатъ пакъ на тази цѣна върху възискателя, защото на нашето селско население, хижитѣ на което се продаватъ, не му дава сърце да посегне да купи кѣщата на единъ свой стѣбъ. Така щото, ако при едно такова дѣло 30—40 л. отиватъ за сѣдебно-изпълнителни разноси и ако тая кѣща или десетина декара ниви се продадатъ всичко на всичко за 70 л., което не е рѣдкость — фактъ е,

че има кжши, които и за 5 л. сж оставали у взискателя при нашитѣ сждебни пристави, — ще се съгласите, че като се продаде имотътъ на човѣка и половината отъ цѣната, която се взима, ще отиде за разноси и освѣнъ това пакъ кредиторътъ ще остане да взима. Така правятъ у насъ и земеделѣческитѣ каси: продадатъ имота на единъ поржчителъ, покрилъ не покрилъ разносикитѣ, посѣгатъ и на други поржчителъ, и т. н. продължава да се разлищава. Като сж много тежки разносикитѣ, азъ мисля, че много добръ ще бжде да намалимъ тѣзи берии тукъ.

Въ самитѣ мотиви, които придружаватъ тоя законопроектъ, г. министърътъ казва, че има пристави, които сж си докарвали единъ доходъ въ мѣсеца 700—800 л. Азъ турямъ тоя доходъ срѣдно 500 л.; 100 души пристави по 6.000 л. годишно, както твърди самиятъ министъръ, това сж 600.000 л. годишно, пари, които сж отивали въ приставскитѣ джобеве. Сега тия пари ги прѣдвижда г. министърътъ като приходъ въ държавния бюджетъ. Да, г-нъ Министърътъ на Финанситѣ вчера въ своето изложение каза, че 600.000 л. доходъ очаквалъ отъ тия берии. Сега да направимъ една кжсичка смѣтка и да видимъ какво дава държавата по тоя приставски институтъ и да кажемъ какво взема отъ населението. Досега 100 души пристави по 6.000 л. като сж си докарвали доходъ, тѣ сж взимали 600.000 л.; държавата е взимала $\frac{1}{4}$ отъ тия — 125.000 л., а у сждебнитѣ пристави оставали 475.000 л. Държавата, обаче, е прѣдвиждала ежегодно въ бюджета си 109.000 л. за заплата на приставитѣ и е вземала 125.000 л. — $\frac{1}{4}$ отъ берийтѣ. Вземала е 125.000 л., а е давала 109.000 л., значи държавата е имала една печалба отъ 16.000 л. при сегашния законъ.

Министъръ Д-ръ А. Радевъ: Ами помѣщения за приставитѣ, г-нъ Драгиевъ, не трѣбватъ ли?

Министъръ Х. Тодоровъ: Ами и за писари и канцеларски разноси сега ще се плаща.

Д. Драгиевъ: Сега пристѣпямъ да направя тая смѣтка именно, г-нъ министре. Какво ще бжде сега въ това отношение положението на държавата? Държавата ще взима най-малко 600.000 л. — тая цифра е минималната и тая цифра е, която и прѣдвижда г. Министърътъ на Финанситѣ като доходъ. Какво ще даде? 100 души пристави сж. Заплатитѣ имъ сж по 1.900 л. или, ако ги туримъ срѣдно по 2.000 л., 2.000 за приставска заплата, единъ писаръ и единъ разсилень има, да туримъ и за тѣхъ 2.000, ставатъ 4.000, а за всичитѣ приставства — 400.000. 600.000 л. минусъ 400.000 оставатъ 200.000 л. Така щото държавата мѣри да спечели отъ приставския институтъ най-малко 200.000 л., когато полага единъ трудъ равенъ на 400.000 л. Това е една печалба отъ 50%, едно безбожно лихварство, което прѣслѣдваме. (Министъръ Д-ръ А. Радевъ: За наеми 80.000 л. плащаме!) Знаемъ кан-

целариитѣ въ провинцията колко чинятъ. Турѣте 100.000 л.! Вие нѣмате право да печелите отъ туй мѣсто. Така щото, азъ намирамъ, че държавата мѣри да спечели отъ тоя институтъ чрѣзъ тия берии, толкозъ повече че тя ги е увеличила, както ще видите въ единъ послѣдующъ членъ. Сега, г-да прѣдставители, право ли е държавата да печели чрѣзъ тоя институтъ? Азъ намирамъ, че ако нашата държава не иска да печели отъ гурмазовското депо, ако тя не може да печели отъ тоя или оня образцовъ чифлигъ, ако ти не може да печели отъ други прѣдприятия, ни най-малко има право да иска да печели отъ приставския институтъ. Защото отъ кого се взематъ тия пари? Ние понататѣкъ ще прочетемъ единъ членъ, който казва, че всички тѣзи берии се взематъ първоначално отъ взискателитѣ, впоследствие, обаче, падатъ върху длѣжницитѣ. А тѣзи длѣжници сж лица, на които на 100—60, на 100—80 се продаватъ нивитѣ имъ, ливадитѣ имъ, лозята имъ, кжщитѣ имъ, покжщнината имъ и се изхвърлятъ безразборно на улицата. Отъ тия хора държавата да посѣга да печели, това е страшна жестокость, ако не повече даже. Българскитѣ граждани достатъчно данѣци плащатъ на тая държава, за да иматъ право да искатъ, поне когато изпаднатъ въ едно таквовъ плачевно положение, да бждатъ изхвърлени на улицата, държавата да трепне за минута, да тури ржка на сърце и да каже: брахмѣ, обирахме ви до тоя частъ, сега малко милость! Азъ намирамъ, прочее, че намъ се налага длѣгъ да съкратимъ тия берии, а не да ги увеличаваме. Азъ прѣдлагамъ прочее, този параграфъ, § 32, който иска за всѣка приставска призовка да се взима единъ левъ, а такава призовка се изпраща, първо, за доброволно изплащане, второ, прѣдизвѣствяватъ се длѣжницитѣ, че ще имъ се извърши описъ, сетнѣ се викатъ да присжтствуватъ на описъ, сетнѣ се викатъ да присжтствуватъ на търга — редъ призовки по единъ левъ, това сж сигурно 7—8 л., ако не повече, при единъ искъ, който може да бжде даже 50—60 л., — азъ прѣдлагамъ да се изхвърли тоя членъ и да помислимъ понататѣкъ при другитѣ берии какво да направимъ, дали прѣдложението на г. Шивачева да приемемъ или едно намаление на берийтѣ.

К. Мирски: Г-да народни прѣдставители! По въпроса, който повдигна г. Груевъ, ще говоря при чл. 40. И азъ съмъ приготвилъ по това една поправка.

Това, което прѣдлага днесъ г. Никола Шивачевъ, би могло да се приеме по принципъ най-много. Въ случай, че приемемъ по принципъ това негово прѣдложение, трѣбва да върнемъ работата въ комисията, защото тя е доста сложна. Той прѣдлага нѣщо свършено противоположно на това, което е легнало въ законопроекта.

Г-нъ Коновъ снощи говори, че отъ самото освобождение на България у насъ правосъдието е

било безплатно. Това не е вѣрно. Правосъдието у насъ стана безплатно и се продължи до извѣстно врѣме да е безплатно, начиная отъ единъ законъ издаденъ отъ II-то Обикновено Народно Сѣбрание. (А н. Коновъ: Погрѣшно сте схванали!) Прѣди да се учрѣди у насъ мировата институтия, нашиятъ окръжни сѣдилища разгледаха дѣла и за 5 л. И тѣ какво правѣха? Едни взимаха по врѣменнитъ сѣдебни правила за всѣка призовка по 5 гроша—1 л. или повече, а други за всичкиятъ призовки по цѣлото производство 5 гроша, 10 гроша и пр. Тази такса бѣше за призовкитъ; въ врѣменнитъ сѣдебни правила не бѣше ясно наредено, защото, както казахъ, не се вземаше вслѣдъ еднаква такса. Тамъ стоеше, че цѣната на призовката не е сѣ 1 л., а споредъ цѣната на иска. За по-голѣми искове се вземаха и 2 л. и по-горѣ. Азъ помня, че въ турско врѣме се вземаше 1 грошъ за призовка—изарѣ, но не знаа дали се е вземало за всички призовки сѣ по грошъ; за малки дѣла положително знаа, че се вземаше такса за призовка на отвѣтника само 1 грошъ. Ние не можемъ да се върнемъ нито на гроша, нито можемъ да се върнемъ въобще на наредбитъ на врѣменнитъ сѣдебни правила, да вземаме за призовки по разни искове различна такса, споредъ цѣната на иска, освѣнтъ ако приемемъ да раздѣлимъ дѣлата на пѣколко категории—на 3-4 напр. Азъ мисля, че има несправедливостъ извършена у насъ отъ едно Народно Сѣбрание, което направи скѣпо и мировото сѣдопроизводство, а именно като се въведе сѣдебно мито 1% по мировитъ дѣла, когато напрѣдъ не се вземаше никакво мито. Тогава не стана поне това, което трѣбваше да стане, именно да се нареди такса за призовкитъ по мировитъ дѣла по 50 ст., т. е. половината отъ тази за призовкитъ по дѣлата у общитъ сѣдилища. Тѣй като митото въ общитъ сѣдилища е 2%, а по мировитъ дѣла 1%, трѣбваше призовкитъ по мировитъ дѣла да бѣдатъ 50 ст. За това азъ моля г. Министра на Правосъдието да се съгласи, както и васъ, г-да народни прѣдставители, да дадемъ една такава редакция на чл. 32: „За всѣка призовка, която издава сѣдебниятъ приставъ по мировитъ дѣла, взема се по 50 ст., а по дѣла отъ общитъ сѣдилища—по 1 л.“ Азъ нѣмамъ нищо, ако въ тая поправка се тури нѣщо въ началото и нѣщо въ края, т. е. да се освобождаватъ отъ такса призовкитъ по дѣла отъ 100 л. надолу и да се взема повече отъ 1 л. по дѣла отъ 1.000, 2.000 или 3.000 л. нагорѣ. Който има много пари, трѣбва да дава повече на държавата, а който има малко пари, не трѣбва да му вземаме и това, което му е необходимо. Азъ поддържамъ редакцията, която давамъ, като не държа на нея да се измѣни, за да стане наредбата още по-справедлива.

Н. Шивачевъ: Азъ се надѣвахъ, че г. Министърътъ на Правосъдието ще си каже мнѣ-

нисто. Азъ ще моля г. Министра на Правосъдието да каже мнѣнието си и подиръ него ще да говоря.

Прѣседателствующъ А. Франгя: Отказвате ли се отъ думата?

Н. Шивачевъ: Общо правило е, че когато се направи едно прѣдложение, министърътъ трѣбва да отговори най-напрѣдъ.

Ц. Таслаковъ: Г-да народни прѣдставители! Въ чл. 32, който сега разискваме, тоже се прѣд-вижда една берия, която съществува и въ стария законъ. Сега, ако искаме ние да измѣнимъ системата на беринтъ при приставитъ, то най-правилно е да се приеме прѣдложението на г. Шивачева и да се прати въ комисията, за да го обмисли и да го нареди както трѣбва. Защото прѣди всичко не можете да вземете еднаква берия отъ онова дѣло, което сега се започва да се изгълнява, отъ онова, което е достигнало до половината на своето изгълнение, и отъ онова, което е до-край на своето изгълнение, защото е твърдѣ много работата по изгълнението и тя се увеличава съразмѣрно съ врѣмето, колкото то напрѣдва, и съразмѣрно съ величината на изгълнителния листъ. Така щото, не може да се вземе еднакво мито било 2% или 1% или 4%. Понеже се вижда, че набързо се иска приемането на тоя законо-проектъ—така аслж и гласувахме,—не може сега да се връщаме наново да измѣняваме системата. И по тая причина, и по причината, която каза и г. Груевъ, прѣдложението на г. Шивачева не е приемливо и не трѣбва да се приеме. Колкото се отнася до това, за което говори г. Коновъ, и прѣд-ложението, което той направи, то е твърдѣ за приемане и трѣбва да го обмислимъ. Най-напрѣдъ се явява въпросъ: всички книжа, които приставътъ издава, било да се съобщи за влизането на кредитора, било да се съобщи за разпрѣдѣ-лението на сумитъ, считатъ ли се призовки? Азъ мисля, че друго е призовка, друго е съобщение; а нѣкъ досега, както приставитъ практикуваха, не обаче всички, а саде тамъ, дѣто адвокатитъ ги мързи да обжалватъ, тѣ считаха за призовка всѣка издадена книга, съ която се съобщава нѣщо на длъжника или на кредитора, и за нел искаха единъ левъ. Такива бѣха съобщенията на кредитора за постигленията, за приеманията, такива бѣха съобщенията за налагане възбрана, такива бѣха съобщенията и за разпрѣдѣление на суми, тѣй сѣщо и за повикване да си вземешъ сумата, която е събрана. Тѣй че, приставитъ нампраха много случаи, много моменти да съобщаватъ и издаватъ призовки и отъ нищо и никакви дѣлца събираха по 10—20 и 30 л. само за призовки. Азъ съмъ ималъ случай за едно малко дѣло отъ 10 л. дѣто трѣбваше да внесе 11 л. за при-зовки само.

Г-да народни прѣдставители! Дѣйствително, ония дѣла, които се отнасятъ за по-малки суми отъ 100 л., справедливо е да ги освобождаваме. Нѣма защо да бждемъ толкова лакоми да получаваме пари отъ хора, които сж достигнали до положението чрѣзъ приставитѣ да се разпратятъ. Дѣлото, докато дойде до стадията на изпълнението си, вече е прѣминало чрѣзъ доста митарства и доста много разноси сж направени, за което снощи и г. Димчевъ говори. Тукъ сега, когато отива човѣкъ при пристава да си вземе паритѣ, нито му се прѣд-виждатъ нѣждѣ тия 50 ст., които дава, нито пъкъ знае той, че когато отива на изпълнение, ще получи паритѣ си. Независимост отъ това, като правимъ тая реформа, за която говори г. Коновъ и казва, че не е никаква — което не е вѣрно, ние правимъ реформа, за да не отиватъ паритѣ въ джеба на пристава, но да ги взема държавата; но щомъ ги взема държавата, и населението трѣбва да облекчите. Щомъ го обрѣменяваме съ още единъ данѣкъ, съ гербови марки, сега да бждемъ толкозъ снисходителни да му направимъ едно малко облекчение. Първо, да приемемъ прѣдложението на г. Конова, да се дава за призовка 50 ст. за всички дѣла отъ 100 л. нагорѣ и, второ, да дадемъ едно автентично тълкувание, кое се разбира призовка и кое се разбира съобщение и че само за призовки ще се плаща такса, а не и за съобщения. Азъ ще да моля г. министра, поне въ това отношение да се съгласи съ мене и да каже, не разбира ли той, че съобщение е друго, призовка е друго и че призовките трѣбва да се облагатъ, а съобщенията не трѣбва да се облагатъ. Като свършвамъ, азъ казвамъ, че е добръ, и моля да поддържимъ прѣдложението на г. Конова.

Министъръ Х. Тодоровъ: Г-да! Дотукъ законътъ прѣдвиждаше голѣмитѣ реформи; отсега нататѣкъ гл. III не е нищо друго, освѣнъ стариятъ законъ, освѣнъ старата гл. III отъ закона за съдебнитѣ пристави. (Н. Мушановъ: А! не е истина.) Само не и чл. 35, и тамъ се съгласявамъ да направите своитѣ разисквания. Искамъ да ви прѣдваря да не мислите, че съ това, което ще приемете, ще направите нѣщо съвършено ново. Не, ще приемете същото старо положение. Защо е направено туй? Затуй, за да бждатъ въ единъ и същъ законъ беритѣ. Можеше много добръ дотукъ да бжде новиятъ законъ, а оттамъ нататѣкъ да останѣше стариятъ законъ. Така щото, да се говори сега, значи да говорите върху нѣщо вече прието, вече установено.

Реформитѣ до гл. III се състояха въ двѣ нѣща: да се плаща на приставитѣ, едно, за да не се подбуждатъ да взематъ за призовки, дѣто трѣбва и дѣто не трѣбва, за да се не подбуждатъ да взематъ пари за описи, дѣто трѣбва и дѣто не трѣбва. Това направихме. И ако правимъ тая реформа, вѣрвайте, че тия берии нѣма вече да тежатъ толкова на населението. Защо? Защото

ако населението е рекло аманъ, то било тѣкмо отъ туй, че и за било и за не било приставитѣ сж взимали 1 л.

Г-нъ Таслаковъ пита за съобщенията ще ли да се взема 1 л. като за призовките. Има установена юрисдикция въ сѣдилищата, и тѣ подлагатъ на дисциплинарно наказание приставитѣ, които взематъ за вѣско съобщение по единъ левъ. (Ю. Теодоровъ: Вземаха нѣкога.) Ето защо, съ приемането на досега разгледанитѣ законоположения, менѣ ми се струва, туй се прѣмахва и има се надежда, че нѣма да сжществуватъ тия злоупотрѣбления, които сж ставали, и, слѣдователно, населението нѣма да е подъ тежестта на такива злоупотрѣбления.

Втората реформа, която се правѣше, бѣше, понеже приставитѣ злоупотрѣбяха съ тѣзи суми, които имаха на разположение, то да се употребятъ нѣкакви ограничения. Досега ние разгледахме такива и мислимъ, малко или много, тѣзи ограничения сж сполучливи. Оттамъ нататѣкъ, азъ пакъ повтарямъ, това, което ще разглеждате нататѣкъ, ще бжде пакъ старото положение и по-нататѣшното разискване ще бжде просто губене на врѣме.

Сега, г. Шивачевъ повдига единъ принципиаленъ въпросъ. Азъ съмъ съгласенъ съ него. Това, което той е мислил, и други сж го мислили. Въпросътъ е да се намѣри норма на туй изпълнително съдебно мито. Азъ му казахъ, по принципъ съмъ съгласенъ, но въ тази минута не мога да се съгласи, защото не мога да намѣря размѣра. Дайте ми даннитѣ да намѣря размѣра на туй мито и азъ ще го приема. И ако съ врѣме, ако по-нататѣкъ съберемъ такива данни, цѣлата тази гл. III азъ мога да я замѣня съ 1—2 члена: съдебно изпълнително мито да се взема толкова и толкова на стотѣ. Въпросътъ е, че мжчно може да се намѣри този размѣръ. Азъ питахъ единъ отъ съдебнитѣ пристави тукъ; той ми каза, че е изпълнявалъ дѣла на сума 120.000 л.? събралъ е срѣщу тѣхъ 6.000 л.; значи, пада се 5%. Можете ли да турите 5%? Можете ли да дадете 1.000 л. за изпълнение на една сума отъ 20.000 л.? За 100 л. 5% да кажемъ е малко или е достатъчно, също за 200—300 л., но оттамъ нататѣкъ? Вие виждате, че 5% е голѣмъ процентъ за голѣмитѣ суми. Затова какво трѣбва да се направи? Трѣбва да се събератъ тѣзи данни: колко дѣла имаме по 100 л., колко дѣла имаме по 500 л., колко — по 1.000 л. и всички туй да се обопи и тогава да намѣримъ този размѣръ. Ето въ какво грѣши г. Шивачевъ. Че началото е хубаво, принципътъ е много добъръ и много лесенъ за схващане, това е вѣрно; но когато дойдемъ до даннитѣ, ние не можемъ да установимъ такова начало, което е удобно за приложение. Затуй не трѣбва така лекомислено да приемемъ едно начало, което ще хвърли въ извѣстно колебание приходитѣ, които сега ще имаме. Ако имаме сега отъ берии 500—600.000 л., то ние съ такова едно прѣдложение на г. Шивачева не можемъ взе 100—200.000 л. Ето защо, ми се струва, този въпросъ е твърдѣ приемливъ за разискване и за изучаване,

но въ тая минута не можемъ да се рѣшимъ да го приемемъ окончателно.

Колкото за другитѣ прѣдложения, азъ ще кажа това, което е въ началото, че тѣзи такси, съ изключение на чл. 35, сж старитѣ, и ще ви моля да ги приемете безъ разискване. А ако щете да се сирете на чл. 35, нѣмамъ нищо противъ.

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Полагамъ на гласуване чл. 32, който става сега 31. По него има петъ поправки:

Първата поправка е направена отъ г. Драгиева. Той желае, щото чл. 32, сегашниятъ 31, да се отхвърли. Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ тази поправка на г. Драгиева, да си вдигнатъ ржката. (Меншество.) Народното Събрание не приема.

Втората е на г. Груева: (Чете.) „Къмъ чл. 31 да се прибави слѣдъ думитѣ: взема се по единъ левъ да се прибави: въ гербова марка.“ Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ тази поправка на г. Груева, да си вдигнатъ ржката. (Меншество.) Народното Събрание не приема.

Поправката на г. Мирски: (Чете.) „Чл. 32. За всѣка призовка която издава съдебниятъ приставъ по мирови дѣла, взема се по 50 ст., а по дѣла на общитѣ сѣдилища — по 1 л.“ Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ поправката на г. Мирски, както се прочете, да си вдигнатъ ржката. (Меншество.) Народното Събрание не приема.

Поправката на г. Шивачева: (Чете.) „Чл. 31 да се измѣни така: Взыскателитѣ при прѣдаване изпълнителнитѣ листове на съдебнитѣ изпълнители плащатъ по 2% съдебно изпълнително мито.“ Когато приематъ тази поправка, направена отъ г. Шивачева, както я прочетохъ, моля да си вдигнатъ ржката. (Нѣколкома вдигатъ.) Народното Събрание не приема.

Има една поправка отъ г. Андрея Коновъ: (Чете.) „Чл. 32 става чл. 31. За всѣка призовка, която издава съдебниятъ приставъ по дѣла за суми по-голъми отъ 100 л., взема се по 50 ст.“ Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ тази поправка, направена отъ г. Конова, да си вдигнатъ ржката. (Меншество.) Народното Събрание не приема.

Полагамъ на гласуване чл. 31, а по проекта 32, както се прочете отъ г. докладчика. Които го приематъ, моля да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ С. Вурмовъ: (Чете.) „Чл. 32. За извършване описъ на движимо имущество взема се:

а)	когато цѣната не надминава	200 л.—	1 л.
б)	„ „ „ „	400 „—	2 „
в)	„ „ „ „	800 „—	4 „
г)	„ „ „ „	1.200 „—	6 „
д)	„ „ „ „	1.600 „—	8 „
е)	„ „ „ „	2.000 „—	10 „

за всѣка хиляда нагорѣ отъ 2.000 л. по 1 л.“

Д. Драгиевъ: Г-да прѣдставители! (Гласове отъ дѣсницата: Той е стариятъ законъ.) Казва се отъ дѣсницата, че това е стариятъ законъ, но менѣ ми се струва, че напѣ длѣжностъ е да направимъ нѣщо ново, а не само старото да възпроизвеждаме. Както ще видите отъ чл. чл. 33 и 35, прието е нѣщо като процентъ, но виждаме, че този процентъ колкото върви по-нагорѣ, вмѣсто да расте, той се смалва. Така напр., за 200 л. за извършване описъ на движимо имущество взема се 1 л.; до 2.000 л. — взема се 10 л., но отъ 2.000 л. нагорѣ виждаме да се смалва и за всѣка хиляда нагорѣ се взема по 1 л. Менѣ ми се чини, че нѣма защо ние да правимъ това намаление за искове по-нагорѣ отъ 2.000 л., защото тѣ сж на хора, които иматъ повече вземане-даване. (Докладчикъ С. Вурмовъ: Какъ длѣжницитѣ ги плащатъ.) Послѣ, самиятъ процентъ е високъ. Азъ бихъ прѣдложилъ за чл. 32 слѣдующата редакция: (Чете.) „За извършване описъ на движимо имущество се взема: по 20 ст. на всѣки 100 л. отъ оцѣнката на имота — на всѣки 100 л. по 20 ст.“

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Полагамъ на гласуване чл. 32. Народнитѣ прѣдставители чува поправката, която се прочете отъ г. Драгиева. (Ю. Теодоровъ: Четѣте я още веднажъ, защото не я чухме добръ.) Ако желаете, ще я прочета. Г-нъ Драгиевъ прави слѣдующето прѣдложение: (Чете.) „Прѣдлагамъ чл. 32 да се измѣни така: за извършване описъ на движимо имущество се взема по 20 ст. за всѣки 100 л. отъ оцѣнката на имота.“ Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ поправката на г. Драгиева тѣй, както я прочетохъ, да вдигнатъ ржката. (Меншество.) Народното Събрание не приема.

Полагамъ на гласуване чл. 32 тѣй, както се прочете отъ г. докладчика, и моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които го приематъ, да вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ С. Вурмовъ: (Чете.) „Чл. 33. За сваляне печатитѣ, когато едно движимо имущество се освобождава отъ секвестръ, както и за прилагане на печатитѣ въ тия случаи, когато запечатването или разпечатването става отдѣлно отъ описъ на имуществото, взема се по 50 ст. за всѣки сваляне или ударенъ печатъ.“

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Полагамъ на гласуване. Моля онии, които приематъ чл. 33 тѣй, както се прочете отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ С. Вурмовъ: (Чете.) „Чл. 34. При описъ на недвижими имоти за всѣки имотъ или отрѣзъ, описанъ отдѣлно, взема се:

когато цѣната на имота не надминува	500 л.—	1 л.
„ „ „ „ „ „	1.000 „—	2 „

когато цѣната на имота не надминува 2.000 л.— 4 л.
 „ „ „ „ „ „ 4.000 — 8 „
 „ „ „ „ „ „ 8.000 — 16 „
 „ „ „ „ „ „ 12.000 — 24 „
 „ „ „ „ „ „ 15.000 — 30 „
 „ „ „ „ „ „ 20.000 — 40 „
 а отъ тая сума нагорѣ по 1 л. за всѣки 1.000 л.“

II. Шоповъ: Г-да народни прѣдставители! Менѣ ми се виждатъ такситѣ въ чл. 34, че сѣ много увеличени, отколкото бѣха по-напрѣдъ. Безъ да раз-
 правямъ надълго и широко, бихъ молилъ г. Ми-
 нистра на Правосъдието да се съгласи да останатъ
 такситѣ, прѣдвидени въ стария законъ, както бѣше
 по-напрѣдъ. Въ тая смисълъ сѣмъ направилъ прѣд-
 ложение и вѣрвамъ, че г. министърътъ ще се съ-
 гласи, защото нѣма защо да увеличаваме тия такси
 отъ 15 на 40 и т. н.

Министъръ Х. Тодоровъ: Въ стария членъ е
 казано: а отъ тая сума нагорѣ по 50 ст. за всѣки
 1.000 л., но азъ искамъ да подражая на г. Дра-
 гиева, да се каже: а отъ тая сума по 1 л. на всѣки
 1.000 л. нагорѣ.

II. Таслаковъ: Щомъ г. министърътъ е съгла-
 сенъ, нѣма нужда да говоримъ.

Д. Драгиевъ: Г-нъ прѣдседателю, имамъ да на-
 правя една прибавка. Онова, което казахъ по
 чл. 32, сѣщото може да се каже и по отношение
 на чл. 34. За да не губимъ врѣме, азъ ще помоля
 да се гласува тая моя прибавка. (Чете.) „Прѣдла-
 гамъ чл. 34 да се измѣни така: при описа на не-
 движими имоти за всѣки имотъ или отрѣзъ, опи-
 санъ отдѣлно, взема се 10 ст. на всѣки 100 л. отъ
 оцѣнението.“ Това не е поне голѣмо намаление и
 азъ бихъ молилъ г. министра да се съгласи.

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Полагамъ
 на гласуване чл. 34.

По него има двѣ поправки: първата е на г. Шо-
 пова, която гласи слѣдующето: (Чете.) „По чл. 34
 прѣдлагамъ да стане слѣдующето измѣнение: слѣдъ
 думитѣ „взема се“, да се каже:

„когато цѣната на имота не надминава 500 л.— 1 л.
 „ „ „ „ „ „ 1.000 — 2 „
 „ „ „ „ „ „ 2.000 — 3 „
 „ „ „ „ „ „ 4.000 — 5 „
 „ „ „ „ „ „ 8.000 — 8 „
 „ „ „ „ „ „ 12.000 — 10 „
 „ „ „ „ „ „ 15.000 — 12 „
 „ „ „ „ „ „ 20.000 — 14 „
 а отъ тая сума нагорѣ по 1 л. за всѣки 1.000 л.“

Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които прие-
 матъ тази поправка, направена отъ г. Шопова,
 която се одобри отъ г. Министра на Правосъдието,
 да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното
 Събрание приема.

Но има още една поправка на г. Драгиева, която
 гласи: (Чете.) „При описа на недвижими имоти за

всѣки имотъ или отрѣзъ, описанъ отдѣлно, взема
 се по 10 ст. на всѣки 100 л. отъ оцѣнението.“
 (Д. Драгиевъ: Оттеглямъ прѣдложението си.)

Полагамъ на гласуване чл. 34 съ поправката,
 която сега се прие, прѣдложена отъ г. Шопова, и
 моля ония, които го приематъ, да вдигнатъ ржка.
 (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ С. Вурмовъ: (Чете.) „Чл. 35. Сѣщо
 такава такса и въ сѣщия размѣръ, каквато се взема
 при описа на движими и недвижими имоти, взема
 се и за произвеждане търгъ върху такива имоти.
 Тая такса се одържа отъ полученитѣ суми по про-
 дажбата, при прѣдаването имъ на вискатели.“

Послѣдната алинея е прибавена отъ комисията,
 но въ доклада бѣше пропусната да се напечата.

Министъръ Х. Тодоровъ: Това е взето отъ
 стария законъ.

II. Таслаковъ: Г-да народни прѣдставители!
 Менѣ ми се струва, че това е твърдѣ тежко. Вие
 виждате, че три пжти по едно и сѣщо дѣло се
 взематъ такси: за призовки, за извършване описъ
 и за извършване търгъ. Менѣ ми се струва, че поне
 при извършването търга да се не вземе такса, или
 съвсѣмъ ако не я отхвърлимъ, то поне да я
 направимъ наполовина; да се каже: половина такса
 се взема когато става търгътъ — половина отъ
 оная такса, която се взема при описа. Макаръ тя
 да се взема отъ вискателя, разбира се, когато той
 ще получи паритѣ, но пакъ е твърдѣ тежко да
 се обрѣменияватъ вискатели или длъжници. Азъ
 бихъ молилъ да се съгласите да се взема по-
 ловината отъ тази такса. Сега азъ нѣма да на-
 правя прѣдложение, защото, ако не се съгласи
 г. министърътъ, нѣма да го приеме, нѣма да
 направите туй нѣщо.

Ан. Коневъ: Азъ, г-да народни прѣдставители,
 по принципъ ще се съглася съ г. Таслакова да се
 унищожи този членъ, защото, и безъ туй, дѣйстви-
 телно, доста тежкъ става товарътъ на ония, които
 сѣ длъжници по тѣзи изпълнителни дѣла. Но, като
 се прочете този членъ, веднага ми дойде на умъ
 онова рѣшение, което взехме при разглеждане
 законопроекта за градскитѣ общини. Ние тамъ
 рѣшихме, че при публичнитѣ търгове се плаща
 извѣстно право за градската община. Тукъ, въ
 случая, сумата, която ще се прибира отъ пристава,
 е ли сѣщата сума, която ще се прѣдава на град-
 ската община, или е отдѣлна отъ оная, която об-
 щината взема? (К. Мирски: Отдѣлна е!) Ако тя
 е отдѣлна, съгласѣте се, че това е още единъ ра-
 венъ данѣкъ съ онзи, който ще взематъ градскитѣ
 общини, слѣдователно, отъ една овца ще се взематъ
 двѣ кожи, ако за публичнитѣ търгове би трѣбвало
 да се плати по тази градация, която приехме въ
 по-горния членъ, и че сѣщата сума трѣбва да се
 плати и на градскитѣ общини. Азъ мисля, че това

става много тежко за длъжниците. Ето защо предлагамъ, щото този членъ да се унищожи, и моля г. министра, ако обича, да се съгласи съ това желание. Ще напиша предложението си.

Прѣседателствующъ А. Франгя: Полагамъ на гласуване поправката на г. Конова, който желае, щото този членъ да се унищожи, и моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ тази поправка, да си вдигнатъ ржката. (Меншество.) Народното Събрание не приема.

Който приематъ чл. 35 така, както се прочете отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ С. Вурмовъ: (Чете.) Чл. 36. За протоколъ, чрѣзъ който се прѣдава секвестрирано имущество или се отрежда да се прѣнесе въ особно помѣщение, взема се:

когато цѣната на имота не надминува 2.000 л.	—1 л.
" " " " " " 8.000	"—2 "
" " " " " " 20.000	"—3 "
отъ тая сума нагорѣ	"—4 "

Ц. Таслаковъ: Г-да народни прѣдставители! Не възставамъ тукъ противъ цѣлия членъ, но менѣ ми се струва, че много е несправедливо да вземете 1 л. за имотъ, който достига до 2.000 л., и 1 л. за имотъ отъ 20 л. Тѣй щото, трѣбва да се направи едно различие. Азъ бихъ прѣдложилъ до 500 л. да бѣде 50 ст., а нагорѣ до 2.000 л. — 1 л., и моля г. министрътъ да се съгласи съ мене, защото е твърдѣ несправедливо да вземашъ отъ единъ имотъ отъ 20 л. 1 л. и отъ 2.000 л. пакъ 1 л.

Прѣседателствующъ А. Франгя: Правите ли писмено прѣдложение, г-нъ Таслаковъ? (Ц. Таслаковъ: Да.) Моля Ви да го сложите на масата на прѣседателството.

Г-нъ Таслаковъ прѣдлага, щото „до 500 л. да се взема 50 ст., до 2.000 л. — 1 л.“, и т. н. както е членътъ, и моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ направената поправка отъ г. Таслакова, да си вдигнатъ ржката. (Меншество.—М. Такевъ: Болшинство е!)

Понеже има съмнѣние, моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ поправката, да станатъ на крака. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Полагамъ на гласуване тогава чл. 36, заедно съ поправката на г. Таслакова, и моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ този членъ, както се прочете, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ С. Вурмовъ: (Чете.) Чл. 37. За даване на вискателя, на длъжника, на пазители на секвестрирано имущество или нѣкому другому извлѣчения или прѣписи отъ описа на имуществото, или удостоверение, че се е изпроводи

на длъжника призовка за изпълнение, плаща се за всѣки листъ отъ дадения документъ по единъ левъ. За пенѣленъ листъ се плаща като за пѣленъ.

„Всички тия книжа се облѣпватъ съ гербова марка отъ единъ левъ.“

Ан. Коновъ: Втората алинея на този членъ би трѣбвало да се махне съгласно вота, който направихме по чл. 31. Никакви книжа по молби, или каквото и да било то, подавани на съдебния прѣставъ, не трѣбва да се обгербоватъ съ гербовъ сборъ; така щото, тая алинея да се унищожи. Издава се молба, издаватъ се книжа и мисли, че нѣма смисълъ да съществува тази втора алинея въ този членъ, и затуй азъ мисли, че г. докладчикътъ ще се съгласи по този случай.

Докладчикъ С. Вурмовъ: Не се взима по 1 л. за заявленията, съ които ще се искатъ тѣзи извлѣчения, ами тѣзи извлѣчения, прѣписитѣ, ще се облѣпватъ съ гербови марки, както се обгербоватъ всичкитѣ прѣписи. По-рано приехме, че само заявленията, жалбитѣ, не трѣбва да се облѣпватъ. И сега и споредъ тази алинея пакъ нѣма да се обгербоватъ заявленията, съ които ще се иска извлѣчения или прѣписи, а ще се обгербоватъ самитѣ прѣписи и извлѣчения.

Ц. Таслаковъ: Г-да прѣдставители! Менѣ ми се струва, че е много да вземаме отъ една овца дѣвъ кожи. Тукъ, когато се даватъ прѣписи, плаща се на пристава по левъ за цѣлъ листъ, и за частъ отъ листа, и на връхъ това още и за гербови марки. Азъ мисля, че стига вече, като даваме по 1 л. за прѣписъ, да не плащаме и гербовъ сборъ. Даже можемъ да приемемъ, че въ гербови марки може да се плаща: всѣки листъ отъ издаденитѣ прѣписи се облѣпъ съ гербова марка 1 л. Това да стане. Вмѣсто да казваме, да се дава по 1 л. така, да кажемъ: да се дава 1 л. гербова марка; тогава хемъ ще бѣде по-експедитивно, нѣма да се създава работа, хемъ ще бѣде по-леко. А два пхти да даваме по 1 л. и даже на пенѣленъ листъ, не може да се допусне. Прочее, азъ поддържамъ прѣдложението на г. Конова и моля г. министрътъ да се съгласи.

М. Таковъ: Менѣ ми се струва, че, даже ако бихте желали да бждете въ хармония съ общото положение въ това отношение, пакъ членътъ трѣбва да прѣтърпи извѣстно измѣнение. Извѣстно е, че отъ прѣписи отъ съдебнитѣ учрѣждения за първи листъ се взема 1 л., а за послѣдующитѣ по 50 ст. Това е общо правило по закона за съдоустройството. Ето защо не може да се приеме, даже ако г. министрътъ желае да бѣде въ хармония съ общото законодателство, този членъ трѣбва да се измѣни неупрѣвно. Но менѣ ми се струва, че мотивитѣ, които се излагатъ тукъ, да искате вие за единъ прѣписъ отъ книжата по единъ имотъ отъ 20 л.

1 л. за всеки листъ, плюсъ 1 л. гербова марка, това сж два лева, и ако има още 4—5 листа, още толкова лева, и толкова лева сжщо да искате и за прѣписи по имотъ на стойностъ отъ 50.000, дѣ е тогава справедливостта? Разбира се нѣма я. (Министъръ Х. Тодоровъ: Както за всички прѣписи, които вземате отъ известна канцелария.) Чуждите тии работи трѣбва да бждатъ пропорционални съ услугата, която правите. Тукъ вие вземате 1 л. като заплата на услугата, дѣто ще прѣпише писарѣтъ, плюсъ 1 л. марка, която му туряте отгорѣ. (Министъръ Х. Тодоровъ: Отъ сада сжщото не се ли прави? Трѣбва да се обгербова.) Вѣрно е, но вие сами намирате, че изпълнителното производство трѣбва да се облекчи. Затуй снощи приехме заявленията да не бждатъ обгербовани и логиката изисква, за да бждемъ въ хармония съ направеното, да стане и тукъ известно намаление. Че тѣ трѣбва да се обгербова, това е вѣрно, нѣма съмнѣние, но тогава пъкъ трѣбва да намалимъ квантума и вмѣсто съ 1 л. да ги обгербоваме съ 50 ст. Вмѣсто да вземате по 1 л. на всеки листъ, вземайте по 50 ст. или пъкъ най-послѣ можете да турите оня прѣдѣлъ, който одевѣ г. Таслаковъ прѣдложи, а именно до 500 л. да вземате по 50 ст., а пъкъ за нагорѣ 1 л. (Министъръ-Прѣдседателъ Д-ръ С. Даневъ: Който иска, да си вземе самъ прѣписъ. Той товари представителство; то е единъ специаленъ трудъ.) Да Ви прѣдстави другъ примѣръ, г-нѣ министре. Искамъ да вдигна единъ неправиленъ наложенъ се-квестъръ или запоръ на единъ имотъ, който струва 25 л. За да вдигна този запоръ, трѣбва да взема, първо, прѣписъ отъ описа, че той е подъ запоръ, за да го прѣдстави въ суда и т. н. За 25 л. имотъ трѣбва да дамъ на пристава 5 л. само за берии, за да ми даде свидѣтелство да вдигна запора. Ето дѣ е несправедливостта. Ето защо, менѣ ми се струва, че прѣдложението, което се прави тукъ за да стане известно намаление, е добро. (Министъръ Х. Тодоровъ: Това не различава отъ другитѣ канцеларски берии и такси.) Понеже имаме случай да измѣнимъ този законъ, ще го измѣнимъ, а когато дойде случай до измѣнение на общото съдопроизводство, тогава ще направимъ и ония измѣнения.

Прѣдседателствующъ А. Франтя: По чл. 37 има една поправка направена отъ г. Конова. Тя е слѣдующата: (Чете.) „Втората алинея на чл. 37 се унищожаватъ.“ Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ тая поправка, да си вдигнатъ ржката. (Меншество.) Народното Събрание не приема.

Полагамъ на гласуване чл. 37, както се прочете отъ г. докладчика. Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които го приематъ, да вдигнатъ ржка. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ С. Вурмовъ: (Чете.) „Чл. 38. За въвеждане въ владѣние на недвижимъ имотъ, когато

цѣната му не надминава 300 л., плаща се 2 л.; когато цѣната не надминава сумата 500 л., плаща се 3 л.; когато не надминава сумата 1.000 л., плаща се 5 л., а за повече отъ 1.000 л. — 10 л.“

Прѣдседателствующъ А. Франтя: Които приематъ чл. 38, моля да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ С. Вурмовъ: (Чете.) „Чл. 39. Всичкитѣ означени дотукъ суми се плащатъ прѣдварително отъ взискателя и послѣ се взематъ отъ длѣжника заедно съ сумата, на която е той осжденъ.“

К. Мирски: Г-да народни прѣдставители! Въ едно отъ миналитѣ Народни Събрания направи се едно голѣмо облекчение на едни длѣжностни лица въ мировитѣ и другитѣ сждилища, стана намаление и отъ материална страна: почнаха да се пинатъ и издаватъ по-малко квитанции, слѣдователно, да се държатъ по-малки тефтери и да се харчи по-малко хартия. Нареди се именно, щото сждебното мито 1% по мировитѣ дѣла и такситѣ за призовки по 1 л. по такива дѣла да се изплащатъ въ гербови марки. Азъ мисля, че би трѣбвало да се прѣредактира тоя членъ, първо, за да вземаме всички берии по изпълнението въ гербови марки, второ, да се не задѣлжаватъ да плащатъ на прѣдъ берии ония лица, на които е признато правото на бѣдностъ, както бѣше въ сега дѣйствиущия законъ.

Докладчикъ С. Вурмовъ: Азъ ще приема това; азъ съмъ направилъ даже една редакция и ако я одобрите . . .

М. Такевъ: Ами ако направятъ фалшиви марки? (Смѣхъ.)

К. Мирски: Тѣй като, г-да народни прѣдставители, до мене единъ другаръ възразява, затуй азъ съмъ длѣженъ да аргументирамъ моето прѣдложение. Първото възразение, за да се не взематъ въ гербови марки известни берии, е това, че колкото повече пари се взематъ въ гербови марки, толкова повече се има примамка да се раждатъ фалшификатори на марки. Второто възразение, което може да се направи, е слѣдующето. Не може да се държи смѣтка отъ точка зрѣние на фиска за това, доколко е възлизала тая или оная такса. По първото възразение. Опитѣтъ е научилъ хората какво да правятъ, на и нашето министерство ще трѣбва да направи нужното, ще трѣбва да тури по-голѣмъ контролъ, първо, при фабрикуването на гербовитѣ марки и, второ, при продаването на гербовитѣ марки. Има държави, които иматъ приходи не по 2—3 милиона лева отъ гербови марки, а по десетки милиона и пакъ тамъ нѣма или по-нардѣно фалшифициране гербови марки.

По второто възразение: може да се направи една наредба въ закона за гербовия сборъ, а именно

такава наредба, каквато имаше въ първия български законъ по гербовия сборъ. Въ врѣмешнитѣ правила за гербовия сборъ на Българското Княжество отъ 1879 г. четемъ слѣдующитѣ двѣ статии: „Ст. 21. Смѣтка за простия гербовъ сборъ посрѣдствомъ гербови марки държатъ присъственитѣ мѣста и длъжностнитѣ лица отъ всичкитѣ вѣдомства, които приематъ или издаватъ картини или документи, за които трѣбва да се плати гербовъ сборъ на основание на тия правила.

„Ст. 22. Смѣтка за актовия гербовъ сборъ, когато се правятъ и засвидѣтелствуватъ актоветѣ и договоритѣ, държатъ окръжнитѣ сѣдилища, съгласно ст. ст. 524—531 отъ врѣмешнитѣ правила за устройството на сѣдебната частъ въ България“.

И така азъ мисля, че и двѣтѣ възражения, които могатъ да ми се направятъ, за да не се събиратъ въ гербови марки беритѣ по изпълнителното производство, както и въобще по правосѣдието, сѣ несъстоятелни и ние ще трѣбва да направимъ тая реформа, която ще даде доста економии и въ пари, и въ трудъ, въпрочемъ и трудътъ е пари.

Ето моята редакция: „Всички означени дотукъ берии се плащатъ прѣдварително отъ вискателя въ гербови марки, залѣпени върху молбата за изпълнението на обезпечителната заповѣдъ или изпълнителния листъ. Стойността на тия берии се събира послѣ въ пари срѣщу формална квитанция отъ отвѣтника или длъжника и се прѣдава на вискателя заедно съ сумата по изпълнителния листъ.

„Отъ признатитѣ по сѣдъ за бѣдни беритѣ се събиратъ слѣдъ изпълнението на листа или когато се вземе обратно.“ Възражая ми се, че редакцията е дължка. Азъ мисля, че редакцията трѣбва да бѣдатъ пълни. Азъ се потрусихъ да направя по-къса редакция, но да обема всичкитѣ материи не бѣше възможно. Трѣбва да се каже въ закона, когато ще плати тази берия въ гербови марки вискателятъ, че послѣ тази сума ще му се върне въ пари, когато се събере отъ длъжника.

По второто, именно за да не се взематъ прѣдплата беритѣ отъ лица, сѣдебно признати за бѣдни, менѣ ми се струва, за туй е излишно да се говори. Когато сѣдилището въ кредитъ е разгледало на нѣкой сиромахъ дѣлото, трѣбва и въ кредитъ да му се изпълни дѣлото.

Ц. Таслаковъ: Г-да народни прѣдставители! Ние въ чл. 35 приехме положението на стария законъ, т. е. че беритѣ, прѣдвидени въ този членъ, ще се взематъ отъ вискателя когато му се прѣдаватъ паритѣ. То ще рече, че дотогава паритѣ отъ никого не сѣ взети, и ще каже, че тѣзи пари не падатъ върху длъжника никакъ. Защото аслѣ на друго мѣсто не плащатъ. Тия такси, обаче, падатъ върху гърба на вискателя и той трѣбва да ги плати. Това е смисълътъ на този членъ и тази втора алинея, която приехме въ чл. 35. Сега, като приемемъ чл. 39 и кажемъ въ него, че „всички означени дотукъ берии се събиратъ прѣдварително

отъ вискателитѣ, а относѣ се взематъ отъ длъжниците“, значи, влизатъ и тия. Ето откъдѣ се явява нужда да кажемъ тукъ: всичкитѣ означени дотукъ суми, изключая ония по чл. 35, се събиратъ тѣй и тѣй, както слѣдъ по-нататъкъ. Това е нужно да се каже, за да се разбере, че по чл. 35 такситѣ падатъ върху гърба на вискателитѣ. Защото, както ви казахъ, тѣ сѣ аслѣ единственитѣ, които вискателятъ плаща, а всички други ги плаща длъжникътъ, което не е справедливо. Би било даже по-добрѣ, да раздѣлимъ тия такси: половината да плаща вискателятъ, половината да плаща длъжникътъ. Но като не направихме това и като направихме една добра работа въ чл. 35, не дѣйте да я развалиме въ чл. 39. Азъ моля г. докладчикътъ да се съгласи на това.

Докладчикъ С. Вурмовъ: Въ комисията този въпросъ се повдига. Азъ бѣхъ единъ отъ тѣзи, които поддържаха, че такситѣ трѣбва да се събиратъ въ марки, не само по тия съображения, но които г. Мирски иска, но по едно много важно съображение. Приставитѣ трѣбва да държатъ специални квитанционни книги, за да даватъ квитанции за полученитѣ отъ тѣхъ разни такси. За да не ги обръменяваме толкозъ съ работа, азъ мислѣхъ, и сега мисля, че ще бѣде по-хубаво да направимъ това, което се прави при мировитѣ сѣдии, когато се събира митото: тия разни такси да се внасятъ въ гербови марки, които да се залѣпватъ на съотвѣтствующитѣ заявления. Комисията не го прие и азъ сега ще моля — не ви говоря отъ името на комисията, разбира се — Народното Сѣбрание — и вѣрвамъ г. министърътъ ще се съгласи — да приеме една такава редакция на чл. 39.

М. Такевъ: Щомъ като не го е приела комисията, какъ Вие ще го приемете?

Докладчикъ С. Вурмовъ: Азъ като народенъ прѣдставителъ го прѣдлагамъ, не като докладчикъ.

М. Такевъ: Вие сте членъ на комисията!

Докладчикъ С. Вурмовъ: Азъ говоря не отъ името на комисията, но отъ мене.

М. Такевъ: Но комисията формално го е отхвърлила!

Докладчикъ С. Вурмовъ: Да, това го заявихъ. „Всичкитѣ означени дотукъ берии, освѣтъ прѣдвидената такса въ чл. 35, се внасятъ отъ вискателя въ гербови марки, които се залѣпватъ на съотвѣтствующитѣ заявления или протоколи и унищожаватъ по приетия редъ. Тѣзи берии се събиратъ въ пари отъ длъжника, заедно съ сумата, на която е той осѣденъ“.

М. Такевъ: Г-да прѣдставители! Менѣ ми е неприятно, че ще се обявя противъ тази реформа,

за която говори г. Мирски, и се обявявамъ по слѣдующитѣ три основания. Първо, мене ме е страхъ, че голѣмото употрѣбление на маркитѣ пакъ ще създаде желание да се прибѣгне къмъ фалшифицирането имъ, ще създаде, дѣйствително, Дико Йовевци, както казватъ; второ, често пѣти ние виждаме, че съ тия марки въ самитѣ учрѣждения се злоупотрѣблява: измѣкнатъ се маркитѣ, откъснатъ се и заявления се туря подъ миндера, безъ да се регистрира. Констатирали съмъ много пѣти въ мировитѣ сѣдилища това нѣщо.

Но, г-да прѣдставители, има друго едно нѣщо, което сега едно съдебно слѣдствено дирене откри за бѣлгарското общество. Вамъ е извѣстно, че в. „Прѣпорецъ“ е отдаденъ подъ съдъ за една дълга статия, съ псевдонимъ „Ехрессе“, задѣто бѣ писано въ тази статия, че въ Министерството на Обществения Сгради отъ нѣкои, посочени поимено чиновници, сѣ се вършали голѣми злоупотрѣбления. Назначи се отъ съдебния слѣдователъ една анкетна комисиия и какво излѣзе? Излѣзе, че чиновници отъ Министерството на Обществения Сгради изкарвали старитѣ контракти, отлѣпвали имъ маркитѣ, съ химическо мастило очиствали, изтърквали печатитѣ и ги изново прѣупотрѣблявали. (И. Воденчаровъ: Има и сѣдии, които крадатъ.) Има и сѣдии, казва г. Воденчаровъ, които крали гербови марки. Ако, г-да прѣдставители, нашиятъ общественъ животъ показва, че съ тѣзи гербови марки много се злоупотрѣблява, а послѣдната съдебна анкета ви доказва такива нѣща, които никои не би повѣрвалъ, ако не бѣха констатирани по официаленъ редъ, вие ще се съгласите, че ще бѣде опасно да манипулираме съ тия гербови марки тамъ, дѣто спокойно данѣкоплатецътъ може да си послужи съ звонки монети. За данѣкоплатецътъ е безразлично, ще тури ли той своята берия въ гербова марка или ще даде левъ на пристава и ще вземе квитанция. За него това е безразлично. Г-нъ Мирски иска да улеснимъ, ако обичате, счетоводството, но въ това отношение пакъ реформата е нещастна. Защо? Защото, когато ще отиде единъ финансовъ инспекторъ да прави ревизия на касата на съдебния приставъ, нему му е много по-лесно да провѣри квитанционната книга съ касата, отколкото да се рови въ дѣлата, които могатъ да бѣдатъ скрити отъ него. Ето защо и въ това отношение пакъ употрѣблението на гербови марки е опасно. Прочее, оставѣте съдебнитѣ пристави да събиратъ беритѣ въ пари звонкови, като срѣщу всѣка такса издаватъ формална квитанция. Тѣ ще рѣжатъ тѣзи квитанции отъ единъ квитанционенъ кочанъ, провѣрката на който е много лесна работа за финансовъ инспекторъ. Прочее, азъ моля г. министра да поддържа проекта и моля и васъ, г-да народни прѣдставители, да гласувате, защото иначе ще отворимъ вратитѣ на голѣми злоупотрѣбления.

Министъръ Х. Тодоровъ: Г-да! Тоя въпросъ се повдигна и въ комисията и на първа рѣка

тогава се видѣ приемливъ. Азъ казахъ само, че понеже е свързанъ съ финанситѣ, ще трѣбва да се срѣщна съ самия Министъръ на Финанситѣ. Чакъ вчера азъ го запитахъ, но имашъ случай да говоря и съ нѣкои чиновници отъ финанситѣ. Тѣ се боятъ отъ тоя начинъ на събиране беритѣ, защото ставали много злоупотрѣбления, защото се залѣпватъ и отлѣпватъ маркитѣ и така се правятъ разни фалшификации. Ето защо, като вземахъ мнѣнието на г. Министра на Финанситѣ и прѣдъ видъ на тия случайности, не ще бѣде право една сума отъ 500—600 хиляди лева да се събира така. Затова ще моля да се не приема.

К. Мирски: Г-да народни прѣдставители! Г-нъ Такевъ наведе нѣколко възражения. Първото възражение е това. Има се страхъ и занаятѣ у насъ да се създаватъ Дико Йовевци. Тѣ ще да съществуватъ дотогава, докогато въ закона за гербовия сборъ нѣма такива наредби, каквито имаше въ първия законъ за гербовия сборъ на Бѣлгарското Княжество, направенъ отъ руситѣ. Всѣко учрѣждение ще трѣбва да има и трѣбва да има по една книга, въ която да се записватъ накратко маркитѣ въ пари, когато се залѣпватъ нѣкъдѣ. (Министъръ Х. Тодоровъ: Двойна работа е тогава!) Второ, каза се, че въ канцеларитѣ се правятъ злоупотрѣбления. Ще се правятъ, разбира се, като нѣма достатъчно контролъ и когато би се наредило щото гербовитѣ марки да се не залѣпватъ, както азъ казахъ, на заявлениято, съ което се поднася на пристава изпълнителния листъ или заповѣдта, а да се залѣпватъ на книгата, отъ които оставатъ само черновки въ дѣлото, както става днесъ на издаванитѣ свидѣтелства. Всѣка гербова марка трѣбва да се залѣпва въ самото дѣло, а именно на заявлениято или на други хартии въ дѣлото.

Най-сетнѣ, г-да народни прѣдставители, ако ви е страхъ, че ще станатъ отлѣпвания и злоупотрѣбления съ гербовитѣ марки, издайте гербови хартии и азъ моля да се прибави на моята поправка „гербови хартии или марки“. Послѣ, ние трѣбва да намѣримъ другъ начинъ за продаване на гербовитѣ марки. Има държави, дѣто тия гербови марки не продава всѣки, а тамъ, дѣто се допуска да се продава отъ всѣкого, даватъ му регистъръ, за да държи точна смѣтка на продаденитѣ марки, както се държи смѣтка за леснозапалителнитѣ вещества и на орѣжията. Смѣтнѣте, г-да прѣдставители, колко десетки хиляди квитанции се пипатъ днесъ, колко врѣме се губи, колко пари се употрѣбляватъ, колко трудъ се употрѣблява съ това, дѣто намѣсто да дадешъ гербова марка и я залѣпятъ тамъ където трѣбва, ти давашъ пари. Азъ поддържамъ това нѣщо, защото, колкото повече почнемъ да вземаме берии въ гербови марки и хартии, толкова по-голѣмъ ще бѣде контролтътъ у насъ, както въ други държави. Ако пъкъ толкова се боимъ, тогавъ да се повърнемъ назадъ, да почнатъ мировитѣ

сждии да не взематъ сждебно мито и за призовки въ гербови марки, а да взематъ тия берии пакъ въ пари. Издайте гербови хартии. При вземане изпълнителнитъ такси въ гербови хартии ще има сигурно по-много доходъ и не ще се губи толкозъ трудъ за квитанции, за смѣтане и за провѣряване смѣткитъ. Азъ моля да приемете това предложение; г. Министерътъ на Финанситъ, ако нареди така работата, ще направи една добра реформа.

Н. Шивачевъ: Това, което се каза отъ г. Мирски е много хубаво, но ако той бѣше чулъ по-добри г. Такева, щѣше да види, че практически е невъзможно. Злоупотребления сж ставали и ще ставатъ. Тая реформа трѣбва да стане въ надлежния параграфъ отъ закона за гербовия сборъ. Ако се напечататъ хартии, както е въ Англия, Ромъния, тогава това нѣщо трѣбва да стане въ закона за гербовия сборъ; но врѣмето е кратко за да намѣримъ ние всички тѣжности, за да можемъ да узаконимъ такова нѣщо въ закона за сдебнитъ пристави. Ако бѣше сега на разглеждане закона за гербовия сборъ, Министерътъ на Финанситъ можеше да вземе актъ отъ тия думи. Има законъ за гербовия сборъ и въ Русия. Ето защо ще моля да се приеме тоя членъ тѣй, както се докладва.

Докладчикъ С. Вурмовъ: Доколкото азъ разбрахъ, г. Такевъ собствено не е противъ този начинъ за събиране на берии, по го е страхъ, че ще ставатъ злоупотребления. Е добри, за първи пътъ нѣма да се говори туку за гербови марки. Марки се употребяватъ и прѣдъ мировитъ сждии и прѣдъ други учрѣждения. (М. Такевъ: Трѣбва да ги стѣсняваме.) Съгласѣте се да става събирането на берии по стария начинъ, но пакъ може да ставатъ злоупотребления съ маркитъ. Струва ми се, че това е едно зло, което много лесно може да се отмахне. Измислѣте другъ начинъ за унищожение гербовитъ марки, както въ Англия, напр. чрѣзъ продупчване на маркитъ. Не е мъчна работа, не е нѣщо невъзможно.

Друго, г-да! Ако вие приемете, че тия такси трѣбва да се внасятъ въ пари, вие ще трѣбва да гласувате още за по единъ писаръ съ сто лева заплата при приставитъ. Въ единъ день може да има повече отъ 100 заявления при приставитъ и по тѣхъ трѣбва да се издадатъ 100 квитанции, които се пишатъ на 3 екземпляра: трѣбва една квитанция за кочана, друга, която остава въ дѣлото, и трета, която се дава на лицето, което плаща.

Сетѣ, ако се внасятъ въ пари, може да ставатъ по-големи злоупотребления и отъ приставитъ, и отъ писаритъ. Ще ви кажа едно нѣщо, че ревизията ще бѣде по-мъчна и, може би, много по-мъчна, когато берии се внасятъ въ пари, отколкото когато се внасятъ въ марки. Ще трѣбва да се събиратъ сумитъ; да се свѣриватъ кочаннитъ квитанции съ тия, които сж въ дѣлата, и тия, които сж въ рѣцѣтъ на вискателитъ; да се види дали

дѣйствително трѣбваше да се внесатъ 10 или 5 л. и т. н. Ако искате да направите добросъвѣстна ревизия, трѣбва да прѣгледате обезателно и дѣлата, които всекога не стоятъ въ представството, когато, ако е съ марки, може да видите веднага всичко, като разгърнете дѣлото. Защо тогава се прие едно врѣме, че мировитъ сждии трѣбва да приематъ митото въ марки? Искамъ да кажа, че отъ чисто практически съображения, ако искате да намалите на пристапитъ работата, ако искате да имъ дадете врѣме да се интересуватъ повече съ дѣлата, ако искате да върви по-бърже изпълнението и това да струва на държавата по-малко; ако искате контролитъ да бѣде по-лесенъ, то вие трѣбва да приемете туй предложение: митото да се плаща въ гербови марки. Ама че ставатъ злоупотребления, елате да намѣримъ цѣръ, да намѣримъ начинъ за да отмахнемъ тия злоупотребления. Туку това е въпросътъ. Ако може да има и фалшифицирани марки, може да има и фалшифицирани пари.

М. Такевъ: Докато намѣрите срѣдство, срѣдството е гербовата хартия.

Прѣседателствующъ А. Франгя: Моля ви се, г-нѣ Такевъ, нѣмате думата. Вие казвате, че ние не пазимъ правилника, а въ сжщностъ Вие го не пазите.

По чл. 39, който става сега чл. 39, има три поправки.

Първата е на г. Мирски. Той желае: (Чете.) „Чл. 39. Всички означени дотукъ берии се плащатъ прѣдварително отъ вискатели въ гербови марки“ (К. Мирски: Или хартии.) — г. Мирски желае да се прибави „или хартии“, но хартиитъ не могатъ да бѣдатъ залѣпени вече, защото сж залѣпени, — „залѣпени върху молбата за изпълнението на обезпечителната заповѣдь или изпълнителни листъ. Стойността на тия берии се събира послѣ въ пари срѣщу формална квитанция отъ отвѣтника или длѣжника и се прѣдава на вискателя заедно съ сумата по изпълнителни листъ.

„Отъ признатитъ по сждъ за бѣдни берии се събиратъ слѣдъ изпълнението на листа или когато се вземе обратно.“ (К. Мирски: Думата хартии да се тури прѣди думитъ въ гербови марки.) Който приема поправката, направена отъ г. Мирски тѣй, както я прочетохъ, моля да си вдигне ржката. (Меншество.) Народното Събрание не приема.

Има една поправка направена отъ г. Стойна Вурмовъ: (Чете.) „Чл. 39 се измѣня така: Всичкитъ означени дотукъ берии, освѣнъ прѣдвидената въ чл. 35 такса, се внасятъ отъ вискателя въ гербови марки, които се залѣпватъ на съответствующитъ заявления или протоколи и унищожаватъ по приетия редъ. Тѣзи берии се събиратъ въ пари отъ длѣжника заедно съ сумата, на която той е осѣденъ.“ Който приема поправката, направена отъ г. Стойна Вурмовъ, както ви я прочетохъ,

моля да си вдигне ржката. (Нѣколцина вдигатъ.) Народното Събрание не приема.

Има и поправка, направена отъ г. Таслакова, която гласи слѣдующето: (Чете.) „Чл. 39. Всички означени дотукъ суми, изключая ония по чл. 35, се плащатъ“ и пр. Който приема тази поправка на г. Таслакова, както я прочетохъ, моля да си вдигне ржката. (Меншество.) Народното Събрание не приема.

Който приема чл. 39 тѣй, както се прочете отъ г. докладчика, моля да си вдигне ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ С. Вурмовъ: (Чете.) „Чл. 40. Държавнитѣ учрѣждения се освобождаватъ отъ плащане бернитѣ по изпълнението.“

Прѣседателствующъ А. Франгя: Който приема чл. 40, моля да си вдигне ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ С. Вурмовъ: (Чете.) „Чл. 41. Съ настоящия законъ се отмѣнява законътъ за сѣдебнитѣ пристави, утвърденъ съ указъ отъ 20 декемврий 1884 г., подъ № 299, и всичкитѣ други закони, правила и наредби, които противорѣчатъ на него.“

Прѣседателствующъ А. Франгя: Който приема чл. 41, моля да си вдигне ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Г-да народни прѣдставители! Съ това се прие на второ четене законопроектътъ за сѣдебнитѣ пристави.

Моля ви се, недѣйте се вдига отъ мѣстата си, за да наредимъ дневния редъ, за да не ставатъ тии инциденти, които станаха днесъ.

Министъръ-Прѣседателъ Д-ръ С. Даневъ: Азъ прѣдлагамъ да имаме засѣдание въ сѣбота прѣди обѣдъ, на 9 часътъ, и на пръвъ дневенъ редъ да имаме на трето четене закона за сѣдебнитѣ пристави и сетнѣ генералнитѣ дебати по бюджета, а подиръ обѣдъ ще имаме прошения.

Н. Поповъ: До обѣдъ ще има питания, а подиръ обѣдъ бюджета. (Смѣхъ.)

Д. Драгиевъ: Въ сѣбота ще станатъ тъкмо 30 дена, откакто съмъ направилъ едно запитване къмъ г. Министра на Правосъдието за грубото потѣпване на единъ законъ, гласуванъ още тая пролѣтъ. Кога, моля ви се, ще ми се отговори на това запитване?

Министъръ Х. Тодоровъ: Азъ мога и сега да Ви отворя.

Прѣседателствующъ А. Франгя: Г-нъ Драгиевъ! Вие знаете, че то е записано на дневенъ редъ и ще бѣде разгледано.

Д. Драгиевъ: Но този редъ не дохожда.

Прѣседателствующъ А. Франгя: Подиръ прошенията ще има запитвания.

М. Такевъ: Г-да прѣдставители! Г-нъ Първиятъ Министъръ иска въ сѣбота прѣди обѣдъ да имаме засѣдание и да почнемъ генералнитѣ дебати по бюджета слѣдъ третото четене на закона за сѣдебнитѣ пристави. По правилника, засѣданията ставатъ въ 2 ч. слѣдъ обѣдъ. За да може да се измѣни този редъ на нѣщата, трѣбва да гласуватъ $\frac{2}{3}$ отъ народнитѣ прѣдставители. (Министъръ Х. Тодоровъ: За врѣмето на засѣданията.) Да, врѣмето на засѣданията е опрѣдѣлено въ правилника, въ 2 ч. послѣ обѣдъ. Ако Народното Събрание рѣши, азъ не бихъ ималъ нищо противъ, но колкото що се касае до второто искане на г. Министъръ-Прѣседателя, да почнемъ въ сѣбота генералнитѣ дебати по бюджета, азъ енергически възвавамъ, защото сѣботашниятъ день, както и одеви казахъ, е единствениятъ день, когато разгледваме прошения. Вие горѣ виждате и вѣнъ по улицитѣ знаете срѣщатъ се десетки и много повече депутации и частни хора, дошли да видятъ какво е станало съ тѣхнитѣ заявления. И въ сѣбота, даже ако рѣшите цѣль день да имаме засѣдание, менъ ми се струва, ще бѣде по-добъръ цѣлия день да разгледваме прошения, защото имаме доста прѣгледани въ комисията и могатъ да се докладватъ. Така щото не трѣбва въ сѣботашния день да се занимаваме съ други работи.

Нѣщо повече. Ние завчера рѣшихме, че сѣботашния день ще посветимъ изключително на прошения. (Министъръ Х. Тодоровъ: Подиръ пладнѣ туй ще бѣде.) Освѣнъ това, да не мислите, че като туримъ прѣди обѣдъ 9 ч., че въ 9 ч. ще захванемъ. Ще се тури 9 ч., но сигурно засѣданието ще се отвори въ 10 ч. За два часа какво ще говоримъ? Единъ отъ насъ ще вземе думата по общитѣ дебати по бюджета и ще отиде навѣрно въ понеделникъ, вторникъ и т. н. Като нѣма да се постигне никаква реална цѣль, по-добъръ е да прѣгледаме 10 прошения, отколкото да започнемъ, безъ да постигнемъ нѣкакъвъ край, съ генералнитѣ дебати по бюджета. Ето защо прѣди всичко ще трѣбва прѣдложението на г. министра да се гласува съ $\frac{2}{3}$ и, второ, ако рѣшимъ да засѣдаваме цѣлия день, ще трѣбва прѣди и послѣ обѣдъ да гледаме прошения.

Министъръ-Прѣседателъ Д-ръ С. Даневъ: Г-нъ Такевъ! Вие знаете, че всѣки день вземаме рѣшение да засѣдаваме и прѣзъ дни когато, споредъ правилника, нѣма засѣдание. (М. Такевъ: По общо съгласие.) И това правимъ на основание на чл. 31. Така щото въ това отношение г. Такевъ не е правъ. Азъ настоявамъ и въ сѣбота прѣди обѣдъ да има засѣдание и съ дневния редъ, който азъ прѣдложихъ: по-важни сж отъ всѣкакви прошения разискванията по бюджета.

Я. Забуновъ: Имаше едно мое предложение за отмяне общинския налогъ върху лозята. Това предложение се прие на първо четене и азъ не го виждамъ поставено на дневенъ редъ за второ четене. Азъ моля г. прѣдседателя да го постави на дневенъ редъ.

Министъръ-Прѣдседателъ Д-ръ С. Даневъ: Додѣто комисията не се е произнесла по него, не може да се постави на дневенъ редъ.

Д. Драгиевъ: Кога ще го разгледа комисията?

К. Мирски: Г-да народни прѣдставители! И днесъ, и другъ пътъ се е аргументирало за бързото разглеждане на нѣкои прошения съ това, че дошли тукъ просители. Този аргументъ трѣбва да се отхвърли, иначе ще почнатъ да идватъ изъ цѣла България просители да молятъ лично за разглеждане тѣхнитѣ прошения. Не трѣбва да се гледатъ първо прошенията на тия, които сж дошли тукъ. (Отъ дѣсницата: Тѣй!) Да гледаме първо по-старитѣ прошения и ония, които по естеството си по-нетърпимѣ отлагане.

Г. Кирковъ: Г-да народни прѣдставители! Че Народното Събрание е господаръ да измѣнява времето, часа и деня на своитѣ заседания, опрѣдѣлени въ правилника, това е съвършено вѣрно, обаче Народното Събрание трѣбва да бжде доста внимателно, за да не се турне въ положението, въ каквото се е турнало вече. Никѣдѣ досега не съмъ чувалъ за такъвъ единъ уникумъ, какъвто стана тукъ прѣди 2—3 дена. Единъ ораторъ почне да говори, прѣкъсна се заседанието, правилно е, на другия денъ да продължава своята рѣчь. Обаче, ние имаме такъвъ случай: единъ ораторъ, който е свършилъ $\frac{1}{4}$ отъ своята рѣчь, а другата частъ кой знае кога ще свърши. (Отъ лѣвицата: Тѣй!) Такъвъ уникумъ азъ не съмъ чувалъ въ никой парламентъ. Ето защо, да не се поставиме въ положението на пѣтелъ въ кълчища...

Министъръ-Прѣдседателъ Д-ръ С. Даневъ: Нали по тоя въпросъ се споразумѣхме.

Г. Кирковъ: Не сме се споразумѣли.

В. Димитровъ: Какво сме се споразумѣли?

Министъръ-Прѣдседателъ Д-ръ С. Даневъ: То показва, че не желаете да работите.

В. Димитровъ: Съвсѣмъ не.

Г. Кирковъ: Ето защо азъ поддържамъ, че не може да бжде прѣкъснатъ единъ ораторъ, додѣто не свърши своята рѣчь. Прѣкъсва се, дѣйствително, когато изтече времето на заседанието, но на слѣдующето заседание трѣбва да си продължи пакъ своята рѣчь.

Ето защо азъ прѣдлагамъ: въ сѣбота ако има заседание, да продължи рѣчьта си г. Теодоръ Тео-

доровъ по поводъ анкетата на Орханійския изборъ. Това предложение азъ не допускамъ, че не ще го приемете, като излизате отъ съображението, за да не ставаме смѣнни. И ако е въпросътъ да ставаме смѣнни, най-послѣ вие ще отговаряте. Тѣй щото, азъ прави формално предложение: на прѣвъ дневенъ редъ въ сѣбота да продължи рѣчьта си г. Теодоръ Теодоровъ по поводъ анкетата на Орханійския изборъ.

В. Димитровъ: Г-да народни прѣдставители! По възраженията на г. Първия Министъръ, направени на г. Киркова, излиза, че ние не сме си устоили на задължението; т. е. че прѣди малко между насъ и болшинството, а въ това число и правителството, е станало нѣкакво съглашение, въ силата на което тѣ сж отсѣпали да се не говори днесъ по бюджета, да не ставатъ генералнитѣ дебати, да се разглежда казанитѣ законъ за сѣдебнитѣ пристави, който сега мина на второ четене, и съ това ужъ ние сме се съгласили: въ сѣбота да има както прѣди обѣдъ, тѣй сѣщо и послѣ обѣдъ заседание и че въ тия заседания, прѣди обѣдъ и послѣ обѣдъ, да се говори по бюджета. Такова съглашение, прѣди всичко, не е станало. Съглашение стана въ такава смисълъ: днесъ да не ставатъ генералнитѣ дебати по бюджета, а да се прѣмине къмъ дневния редъ: било за анкетата, което се отхвърли, или, най-подиръ, да свършимъ закона за сѣдебнитѣ пристави. Но аргументътъ не е станало да имаме заседание въ сѣбота прѣди обѣдъ и, подиръ, да се пристъпи именно къмъ генералнитѣ дебати по бюджета. Такова нѣщо не стана и такъвъ упрекъ не трѣбваше да се отправя къмъ насъ. Ние се съгласихме, г-нъ министре, чисто и просто днесъ да се не говори по бюджета, да се прокара законътъ за сѣдебнитѣ пристави на второ четене, (М. Такевъ: Който е свързанъ съ бюджета.) който, не ще смѣтнине, е свързанъ съ бюджета и за който Вие настоявахте прѣди нѣколко заседания; тази работа ние ви и свършихме. Сега, установено е отъ Народното Събрание, нѣкъ и по искането на прѣдседателя г. Цанковъ, щото въ сѣбота да се разглеждатъ изключително прошения. Такова нѣщо Народното Събрание вотира; такова нѣщо е наложително. Ако вие искате да вършимъ работа, тогава моето мнѣние е: да се приеме предложението на г. Киркова — въ сѣбота да се свърши съ оизи изборъ и слѣдъ това да се пристъпи къмъ разглеждане на прошения. Искате ли вие да прокарате бюджета, туй, което зависи отъ насъ, тази физическа възможность, която ние имаме, ще ви я дадемъ; искате ли да прокарате бюджета, казвамъ, отъ наша страна, отъ страна на крайната лѣвица, тукъ, никакви спѣнки нѣма да имате. Прѣди всичко, ние сме си нагласили оратори, нѣма да дадемъ по 10 души оратори отъ група да говорятъ; ние ще ви дадемъ по единъ ораторъ, който ще каже своето мнѣние по бюджета, а ако оттамъ (Сочи

къмъ дѣсницата.) има хора, които да говорятъ по-малко, да пристѣпимъ къмъ приемането на бюджета поотдѣлно; каквото може да направимъ до празниците, ние ще ви го направимъ. Но ако искате и сутринъ и всѣки подиръ обѣдъ да се работи форсирано, бждѣте увѣрени, че цѣлѣта нѣма да бѣде постигната. Азъ отсега заявявамъ, че вие не ще можете да прокарате бюджета до празниците, ако настоявате, дѣйствително, да засѣдаваме и сутринъ, и подиръ обѣдъ. (Отъ дѣсницата: Браво!) Бждѣте увѣрени, че съ това вие ще създадете сами такава една атмосфера въ Камарата, която ще ви попрѣчи да изкарате бюджета. Второ. Вие сега ще прѣдизвикате много хора да говорятъ, което не би трѣбвало да се говори и което, дѣйствително, нѣма защо да се говори въ Камарата. (И. Бобековъ: И безъ това вие ще говорите.) Ако искате да има редъ и да се постигне цѣлѣта, къмъ която се стреми г. Първиятъ Министъръ; ако, дѣйствително, искате да се прокаратъ бюджетитѣ, дайте възможност на народнитѣ прѣдставители добросъвѣстно да направятъ туй, което е възможно физически и морално. Недѣйте ни застава и сутринъ и вечеръ да работимъ. Ще имате, напр., въ сжботата сутринѣта, азъ ви увѣрявамъ, може би 50 или 100 питання и ще ви отнемемъ цѣлата сутрина.

Министъръ-Прѣдседателъ Д-ръ С. Даневъ: Азъ прѣдложихъ да имаме засѣдание въ сжбота, защото имахъ право да настоявамъ да се гледа бюджетътъ още днесъ, но направихъ отстъпка. На тази отстъпка и вие може да отговорите съ отстъпка. Истина е, че азъ казахъ, ако е нужно, ще работимъ и заранъ, но това ще зависи отъ васъ. Ако прѣнната вървятъ по единъ редовенъ начинъ, може да нѣма нужда да се засѣдава заранъ, но ако не вървятъ така, ще прибѣгнемъ и къмъ това срѣдство. Нашето желание е да прокараме бюджетитѣ; тѣй щото, нека бждемъ на чисто. Азъ ще гледамъ, доколкото отъ мене зависи, да улесня работата. Но ако до Нова-година не успѣемъ, ще тегля послѣдствията.

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Полагамъ на гласуване прѣдложението на г. Министъръ-Прѣдседателя, първо, въ сжбота да имаме засѣдание прѣди обѣдъ и подиръ обѣдъ. Прѣди обѣдъ да имаме на трето четене законопроекта за сждебнитѣ пристави.

Д. Филовъ: Трѣбва да се отдѣли материята, която ще бжде на разискване, отъ врѣмето кога ще засѣдаваме.

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Оставѣте на мене. Първо, да имаме засѣдание най-напрѣдъ въ сжбота сутринѣта, часътъ 9. (Гласове: Да се гласува ще имаме ли засѣдание въ сжбота сутринѣта, или не.) Като разправя какво е прѣдложението на г. Министъръ-Прѣдседателя, туй ще направя.

Приема ли Народното Събрание да има засѣдание въ сжбота прѣди обѣдъ? Който приема, да си вдигне ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Второ, на дневенъ редъ да имаме трето четене законопроекта за сждебнитѣ пристави и, на второ мѣсто, общитѣ дебати по бюджета. (Д. Филовъ: Азъ искамъ думата по този пунктъ.) Азъ ще кажа и подиръ обѣдъ какво ще имаме. Подиръ обѣдъ ще имаме прошения и послѣ отговори отъ г. г. министритѣ на разнитѣ запитвания, които сж отправени до тѣхъ, колкото сж готови; имаме тукъ 6—7 готови.

Д. Филовъ: Одевъ ни се посочваше на чл. 31, за да се иска въ сжбота прѣди и послѣ обѣдъ да засѣдаваме. Дѣйствително, този чл. 31 дава право на Народното Събрание да измѣнява часа на засѣданието, обаче, азъ не виждамъ въ правилника за вжтрѣшния редъ наредба, която да дава право на Народното Събрание да измѣнява разпорежданията на чл. 75, и не зная съ какво може да се мотивира това. Чл. 75 императивно иска, щото въ сжботни дни да се разглеждатъ прошения. (Отъ дѣсницата: Подиръ обѣдъ.) На какво основание ние ще измѣняваме това? Ето защо, азъ моля въ сжбота да нѣмаме, освѣнъ прошения, никакъвъ другъ дневенъ редъ.

Прѣдседателствующъ А. Франгя: Азъ казахъ, че въ сжбота подиръ обѣдъ на редъ ще дойдатъ най-напрѣдъ прошения. (Д. Филовъ: Въ правилника не се прави разлика прѣди и послѣ обѣдъ.) Ония, които приематъ прѣдложението на г. Министъръ-Прѣдседателя, както азъ сега го изложихъ, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Има още едно прѣдложение на г. Киркова. Ония, които приематъ прѣдложението на г. Киркова, т. е. да се продължи рѣчьта на г. Теодора Теодоровъ по Орханийския изборъ, да си вдигнатъ ржката. (Меншество.) Народното Събрание не приема.

Засѣданието се вдига.

(Вдигнато въ 7 ч. и 25 м. вечерѣта.)

Прѣдседателъ: Д. Цанковъ.

Подпрѣдседатели: { А. Франгя.
Д-ръ А. Ходжевъ.

Секретаръ: Д. Филовъ.

Началникъ на Стенографическото бюро: Т. Гължбовъ.